II

(Πράξεις για την ισχύ των οποίων δεν απαιτείται δημοσίευση)

ΕΠΙΤΡΟΠΗ

ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ

της 18ης Ιουλίου 1988

σχετικά με διαδικασία εφαρμογής του άρθρου 86 της συνθήκης ΕΟΚ

(Υπόθεση IV/30.178 Napier Brown-British Sugar)

(Το κείμενο στην αγγλική γλώσσα είναι το μόνο αυθεντικό)

(88/518/ΕΟΚ)

Η ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΤΩΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΩΝ ΚΟΙΝΟΤΗΤΩΝ,

Έχοντας υπόψη:

τη συνθήκη για την ίδρυση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής Κοινότητας,

τον κανονισμό αριθ. 17 του Συμβουλίου της 6ης Φεβρουαρίου 1962, πρώτο κανονισμό εφαρμογής των άρθρων 85 και 86 της συνθήκης [1], όπως τροποποιήθηκε τελευταία από την πράξη προσχώρησης της Ισπανίας και της Πορτογαλίας, και ιδίως το άρθρο 3,

την αίτηση που υπέβαλε στην Επιτροπή, σύμφωνα με το άρθρο 3 του κανονισμού αριθ. 17, στις 19 Σεπτεμβρίου 1980, μεταξύ άλλων, η Napier Brown and Company Limited, όπως εν συνεχεία τροποποιήθηκε και με την οποία προβάλλονταν παραβιάσεις των κανόνων ανταγωνισμού από την British Sugar plc,

την απόφαση της Επιτροπής της 3ης Ιουλίου 1986 περί κινήσεως της διαδικασίας στην υπόθεση αυτή,

ότι δόθηκε στο ενδιαφερόμενο μέρος η ευκαιρία να εκφράσει τις απόψεις του επί των αιτιάσεων της Επιτροπής, σύμφωνα με το άρθρο 19 παράγραφος 1 του κανονισμού αριθ. 17 και του κανονισμού αριθ. 99/63/ΕΟΚ της Επιτροπής της 25ης Ιουλίου 1963 κατά την ακροαματική διαδικασία που προβλέπει το άρθρο 19 παράγραφοι 1 και 2 του κανονισμού αριθ. 17 του Συμβουλίου [2],

Μετά από διαβούλευση με τη Συμβουλευτική Επιτροπή Συμπράξεων και Δεσποζουσών Θέσεων,

Εκτιμώντας ότι:

[1] ΕΕ αριθ. 13 της 21. 2. 1962, σ. 204/62.
[2] ΕΕ αριθ. 127 της 20. 8. 1963, σ. 2268/63.

ΤΑ ΠΡΑΓΜΑΤΙΚΑ ΠΕΡΙΣΤΑΤΙΚΑ

Α. Εισαγωγή

(1) Η απόφαση αυτή εκδίδεται ύστερα από υποβολή, σύμφωνα με το άρθρο 3 του κανονισμού αριθ. 17, από τη Napier Brown and Company Ltd (στο εξής NB) και ορισμένων άλλων εμπόρων ζάχαρης του Ηνωμένου Βασιλείου, καταγγελίας η οποία συμπληρώθηκε από την NB στα μέσα του 1985. Η NB καταγγέλλει ότι η British Sugar plc, η οποία ανήκει στο πολυεθνικό συγκρότημα S&W Berisford's, αντίθετα με το άρθρο 86 της συνθήκης ΕΟΚ, έκανε κατάχρηση της δεσπόζουσας θέσης την οποία κατέχει στην αγορά κρυσταλλικής ζάχαρης του Ηνωμένου Βασιλείου.

Β. Τα ενδιαφερόμενα μέρη

(2) Η British Sugar plc (στο εξής «BS»), με έδρα το Peterborough UK, είναι ο μεγαλύτερος παραγωγός και πωλητής ζάχαρης, όπως επίσης και η μόνη εταιρεία με δυνατότητα επεξεργασίας ζαχαρότευτλων στο Ηνωμένο Βασίλειο. Ο κύκλος εργασιών της British Sugar την περίοδο 1984/85 ήταν της τάξεως των 637 712 000 λιρών στερλινών και τα προ της φορολογίας κέρδη 53 564 000 λίρες στερλίνες.

Η BS είναι θυγατρική της S&W Berisford plc (στο εξής Berisford). Η Berisford αγόρασε την BS τον Αύγουστο του 1982, μετά από εξέταση της συγχώνευσης από την επιτροπή μονοπωλίων και συγχωνεύσεων. Η επιτροπή αυτή στην έκθεσή της έλαβε θέση υπέρ της συγχώνευσης, προτείνοντας όμως την επανόρθωση ενδεχόμενων επιζήμιων για το δημόσιο συμφέρον συνεπειών με την ανάληψη από την Berisford της υποχρέωσης:

— να παύσει την εμπορία ζάχαρης και προϊόντων ζάχαρης Tate & Lyle, εκτός της προμήθειας ζάχαρης για χρήση προς παρασκευή των ιδίων προϊόντων της Berisford και της BS και

— να παραμείνει η BS χωριστή θυγατρική χωρίς περαιτέρω μεταβολές των δραστηριοτήτων ή σκοπών της.

Το 1981, μετά από διαβουλεύσεις με το αρμόδιο βρετανικό υπουργείο ανελήφθησαν οι σχετικές υποχρεώσεις και προωθήθηκε η συγχώνευση. Σε εφαρμογή των αναληφθεισών υποχρεώσεων, η Berisford πώλησε στην NB την B&W Berisford (Sugar) Ltd, επιχείρηση εμπορίας ζάχαρης ιδιοκτησίας της Berisford με έδρα το Ηνωμένο Βασίλειο. Τα συμφέροντα της Berisford στον τομέα της ζάχαρης περιορίστηκαν έτσι στην παραγωγή ζάχαρης μέσω της BS και την αγορά και πώληση ζάχαρης για λογαριασμό της Berisford στην παγκόσμια αγορά μέσω των θυγατρικών της J.H. Rayner Ltd στο Λονδίνο, Lonray Inc. στη Νέα Υόρκη, Etlafric SA στο Παρίσι και Intertransazukerhandels GmbH στο Μόναχο.

(3) Ο νόμος του 1956 περί ζάχαρης έδινε στην BS ένα νόμιμο μονοπώλιο στην παραγωγή ζάχαρης από ζαχαρότευτλα, στο Ηνωμένο Βασίλειο. Την ίδια περίοδο, η BS έθεσε εθελοντικά ένα όριο ύψους 640 000 τόνων στην ποσότητα εξευγενισμένης ζάχαρης που θα παρήγαγε, τα δε πλεονάζοντα ακατέργαστα τεύτλα πωλούνταν στα εργοστάσια παραγωγής ζάχαρης από ζαχαροκάλαμο. Με την ένταξη στην ΕΟΚ, η αγορά ζάχαρης του Ηνωμένου Βασιλείου υπάχθηκε στο καθεστώς ζάχαρης της κοινής γεωργικής πολιτικής.

Το σύνολο της βασικής, υπό το καθεστώς ζάχαρης της ΕΟΚ, ποσότητας για το Ηνωμένο Βασίλειο ανατέθηκε στη BS, ως ο μόνος παραγωγός ζάχαρης από ζαχαρότευτλα, με συνέπεια να είναι η μόνη εταιρεία του Ηνωμένου Βασιλείου που παράγει ζάχαρη από τεύτλα.

(4) Η Napier Brown & Co. Limited είναι ο μεγαλύτερος έμπορος ζάχαρης στο Ηνωμένο Βασίλειο. Η εταιρεία ασχολείται με την αγορά και πώληση ζάχαρης (όπως επίσης και με δραστηριότητες εισαγωγής και μεταφοράς) ως έμπορος και ως μεσίτης. Ο κύκλος εργασιών της NB το 1985 ήταν ύψους 300 398 479 λιρών στερλινών και τα προ της φορολογίας κέρδη της από κανονική δραστηριότητα ήταν 1 512 817 λίρες στερλίνες.

Στην εμπορία της ζάχαρης η NB χρησιμοποιεί δύο μεθόδους στην αγορά και μεταπώληση της ζάχαρης: την εμπορία (real merchanting) — όπου ο έμπορος αγοράζει ζάχαρη χύμα και την μεταπωλεί σε πελάτες έναντι αμοιβής, και τη μεσιτεία (nominal merchanting) — όπου ο πελάτης δίνει παραγγελία μέσω εμπόρου, αυτό δε που έχει να κάνει ο έμπορος είναι να επιτύχει τους καλύτερους δυνατούς όρους για τον πελάτη του. Ο έμπορος αμοίβεται γι' αυτή του την υπηρεσία. Ο έμπορος δύναται επίσης να παραδώσει τη ζάχαρη στον πελάτη του χρησιμοποιώντας δικά του μεταφορικά μέσα. Όντως, η NB διαθέτει δικά της μεταφορικά μέσα για τέτοιες περιπτώσεις.

(5) Προς το τέλος του 1984, το 39 % των μετοχών της NB αγοράστηκε από την Whitworths Holdings Limited (στο εξής «Whitworhts»). Η Whitworths είναι εταιρεία ασχολούμενη με την εισαγωγή και την πώληση προϊόντων όπως αποξηραμένα φρούτα, ρύζι, καρύδια και ειδικά ζάχαρα. Στο πλαίσιο της προαναφερθείσας συναλλαγής, η Whitworths συμφώνησε όλες οι πωλήσεις ζάχαρης με την επωνυμία «Whitworths» να πραγματοποιούνται, στο μέλλον, από την NB και όχι από την ίδια τη Whitworths. Αυτό αφορούσε την κρασταλλική και την άσπρη ζάχαρη καθώς και τα ειδικά ζάχαρα.

Γ. Το προϊόν

(6) Το προϊόν το οποίο αφορά η παρούσα απόφαση είναι η κρυσταλλική ζάχαρη που λαμβάνεται από ζαχαρότευτλα ή ζαχαροκάλαμα.

Αυτή η ζάχαρη πωλείται είτε στο λιανικό εμπόριο είτε για βιομηχανική χρήση. Για βιομηχανική χρήση η ζάχαρη πωλείται είτε χύμα (σε βυτία) είτε σε σάκους των 50 χιλιογράμμων. Στο λιανικό εμπόριο, η ζάχαρη πωλείται συσκευασμένη, συνήθως σε χάρτινη συσκευασία ενός χιλιογράμμου. Η κρασταλλική ζάχαρη που διατίθεται είτε στο λιανικό εμπόριο, είτε για βιομηχανική χρήση και προέρχεται είτε από ζαχαρότευτλα είτε από ζαχαροκάλαμο, έχει τα ίδια χαρακτηριστικά. Στην πραγματικότητα η ζάχαρη του λιανικού εμπορίου είναι βιομηχανική ζάχαρη που περιέχεται σε μικρότερη συσκευασία.

Δ. Η καταγγελία

(7) Με επίσημη αίτηση βάσει του άρθρου 3 του κανονισμού αριθ. 17 που υποβλήθηκε στις 19 Σεπτεμβρίου 1980, η NB και ορισμένοι άλλοι έμποροι ζάχαρης του Ηνωμένου Βασιλείου κατήγγειλαν στην Επιτροπή ότι η BS παραβίαζε το άρθρο 86 της Συνθήκης της Ρώμης.

Η αρχική καταγγελία βασιζόταν στον ισχυρισμό ότι η BS, ερχόμενη σε επαφή με πελάτες απευθείας αντί να ενεργεί μέσω εμπόρων, έκανε κατάχρηση της δεσπόζουσας θέσης της. Ορισμένα σημεία της διαφοράς τα οποία κάλυπταν κατά μεγάλο μέρος οι συγκεκριμένες αρχικές κατηγορίες στην προαναφερθείσα καταγγελία, διευθετήθηκαν με συνομιλίες ή δεν έχουν πλέον αντικείμενο λόγω αλλαγής των συνθηκών. Η NB, όμως, εξακολουθούσε να ισχυρίζεται ότι η BS ενεργούσε με απώτερο σκοπό να εκτοπίσει τους εμπόρους από την αγορά ζάχαρης του Ηνωμένου Βασιλείου.

(8) Τον Οκτώβριο του 1983, η NB αποφάσισε να προβεί σε εμπορία ζάχαρης σε συσκευασία λιανικής, πράγμα που στο παρελθόν οι έμποροι είχαν κάνει μόνο με μεγάλες ποσότητες ζάχαρης περιορισμένης για βιομηχανική χρήση. Η NB ζήτησε 50 000 τόνους ζάχαρης για το λιανικό εμπόριο (silver spoon) από την BS. Μετά από παρατεινόμενες διαπραγματεύσεις, η NB συμπέρανε ότι θα ήταν αδύνατο να καταλήξει σε συμφωνία με την BS για την αγορά τέτοιας ζάχαρης. Για να ξεπεραστεί το πρόβλημα, η NB συμφώνησε με την Whitworths να συσκευάσει βιομηχανική ζάχαρη με το σήμα «Whitworths» για λιανική πώληση. Για το λόγο αυτό, η NB αγόρασε από την British Sugar 25 000 τόνους βιομηχανικής ζάχαρης χύμα, με περίοδο παράδοσης Ιούλιο 1985-Δεκέμβριο 1985 (1),

(1) Συμβάσεις αριθ. 1/338 και 1/340 με ημερομηνία 21. 2. 1985.

με πρόθεση να διοχετεύσει μέρος της ποσότητας αυτής σε συσκευασίες λιανικού εμπορίου. Η British Sugar δεν γνώριζε την πρόθεση αυτή.

Η NB άρχισε την πώληση του νέου προϊόντος της στα μέσα του 1985, και λίγο αργότερα η υπόθεση εισήλθε σε «νέα φάση», όταν η NB ισχυρίστηκε ότι η BS έκανε προσπάθειες να την απομακρύνει από την αγορά ζάχαρης λιανικού εμπορίου. Αυτή η «νέα φάση» της υπόθεσης ξεκίνησε συγκεκριμένα στις 26 Ιουλίου 1985, όταν η NB επέστησε την προσοχή της Επιτροπής στα προβλήματα που αντιμετώπιζε σε σχέση με τις ανωτέρω συσκευασίες, ισχυριζόμενη ότι οφείλονταν σε ενέργειες της BS. Στη συνέχεια, η NB συμπλήρωσε την αρχική της καταγγελία, διατεινόμενη ότι η BS, έχοντας την πρόθεση να την απομακρύνει από την αγορά ζάχαρης λιανικού εμπορίου, προέβη σε ενέργειες μεταξύ των οποίων και αυτές που αναφέρονται παρακάτω. Αυτές οι ενέργειες της BS οδήγησαν την NB στην υποβολή, στις 20 Δεκεμβρίου 1985, αίτησης για προσωρινά μέτρα διαφύλαξης της θέσης της, σε αναμονή μιας τελικής απόφασης της Επιτροπής επί της ουσίας του θέματος.

Ε. Γνωστοποίηση αιτιάσεων και λήψεως προσωρινών μέτρων. Δέσμευση της BS

(9) Στις 8 Ιουλίου 1986, η Επιτροπή απέστειλε στην BS γνωστοποίηση αιτιάσεων και λήψεως προσωρινών μέτρων. Στη συνέχεια η BS, με επιστολή της 5ης Αυγούστου 1986, υπέβαλε στην Επιτροπή πρόταση ανάληψης δεσμεύσεως με την οποία καλύπτονταν τα σημεία της προαναφερθείσας γνωστοποίησης αιτιάσεων. Η Επιτροπή αποδέχτηκε αυτές τις δεσμεύσεις με επιστολή της, στις 7 Αυγούστου 1986. Σε αυτήν η Επιτροπή ανέφερε ότι:

«Η αποδοχή αυτής της δεσμεύσεως δεν προδικάζει την τελική έκβαση της υποθέσεως, επί της οποίας, ceteris paribus, θα εκδοθεί τελική απόφαση».

(10) Στη συνέχεια, τον Οκτώβριο του 1986, η BS πληροφόρησε την Επιτροπή ότι είχε την πρόθεση να εφαρμόσει ευρύ πρόγραμμα συμμόρφωσης έτσι ώστε να εξασφαλιστεί στο μέλλον η εκπλήρωση από μέρους της εταιρείας όλων των υποχρεώσεων που επιβάλλονται από το άρθρο 85 παράγραφος 1, και ιδιαίτερα το άρθρο 86 της συνθήκης. Αυτό το πρόγραμμα υιοθετήθηκε στη συνέχεια [1]. Ως μέρος αυτού του προγράμματος, η BS προβαίνει σε ετήσια σύσκευψη όπου εξετάζεται η συμμόρφωση προς τους κανόνες ανταγωνισμού μετά την οποία συντάσσεται έκθεση, αντίγραφο της οποίας υποβάλλεται στις υπηρεσίες της Επιτροπής. Η Επιτροπή δεν είχε καμία ένδειξη, από τότε που η BS υπέβαλε την πρότασή της για ανάληψη δεσμεύσεως, ότι εξακολούθησε να καταχράται της δεσπόζουσας θέσης της στην αγορά η οποία περιγράφεται παρακάτω.

Η Επιτροπή δέχεται ότι ούτε η ανάληψη δεσμεύσεως από πλευράς BS, μετά από τη γνωστοποίηση αιτιάσεων και λήψεως προσωρινών μέτρων, ούτε η υιοθέτηση ενός προγράμματος συμμόρφωσης, ισοδυναμούν με παραδοχή, από μέρους της BS, της ευθύνης της σε σχέση με τις κατηγορίες οι οποίες αναφέρονται στη γνωστοποίηση αιτιάσεων.

ΣΤ. Θέματα με τα οποία ασχολείται η παρούσα απόφαση

(11) Το σκέλος της αιτήσεως της NB, με το οποίο ασχολείται η παρούσα απόφαση, αφορά τις καταγγελίες της NB ότι, με την επέκταση των δραστηριοτήτων της στο χώρο του λιανικού εμπορίου ζάχαρης, η BS μεταξύ άλλων:

— αρνήθηκε την πώληση ζάχαρης στην NB,

— εφάρμοσε τακτική καθορισμού των τιμών, που αντικειμενικό στόχο είχαν τον εξαναγκασμό της NB να αποσυρθεί από την αγορά ζάχαρης λιανικού εμπορίου,

— αρνήθηκε την παροχή ζάχαρης με σύστημα παραλαβής από το εργοστάσιο,

— αρνήθηκε στην NB την παροχή ζάχαρης προελεύσεως αποκλειστικά από ζαχαρότευτλα,

— πρόσφερε «εκπτώσεις πίστεως ή ομαδικής δέσμευσης» σε συγκεκριμένο όμιλο αγοραστών, του οποίου ορισμένα μέλη πραγματοποιούσαν τις αγορές τους από την Napier Brown, με στόχο να πείσει όλα τα μέλη του ομίλου να αγοράζουν ζάχαρη αποκλειστικά από την British Sugar.

(12) Αυτή η απόφαση λαμβάνει επίσης υπόψη της την «πολιτική αποκλεισμού από τους καταλόγους προμηθευτών» των πελατών της BS — ένα θέμα το οποίο η Napier Brown δεν έθιξε στην καταγγελία της, αλλά για το οποίο εκπρόσωποι της Επιτροπής απόκτησαν πληροφορίες κατά τη διάρκεια έρευνας στα γραφεία της BS και από άλλες έρευνες που ακολούθησαν.

Ζ. «Αποκλεισμός από τους καταλόγους προμηθευτών» των πελατών

(13) Η Επιτροπή έλαβε γνώση των γεγονότων που παραθέτονται στο παρόν κεφάλαιο, μέσω ορισμένων εγγράφων, των οποίων αντίγραφα έλαβαν οι εκπρόσωποι της Επιτροπής κατά τη διάρκεια έρευνας στην BS. Παρόλο που η Επιτροπή δεν προτίθεται να εκδώσει απόφαση σχετική με τα στοιχεία που ακολουθούν, ούτε σύμφωνα με το άρθρο 85 παράγραφος 1 ούτε με το άρθρο 86, είναι απαραίτητο να περιγραφούν ορισμένες ενέργειες της BS, έτσι ώστε να δοθεί ένα γενικότερο πλαίσιο αναφοράς για τη στρατηγική που αποτέλεσε τη βάση για ενέργειες, οι οποίες η Επιτροπή θεωρεί ότι αποτελούν κατάχρηση από πλευράς BS της δεσπόζουσας θέσης της.

(14) Η Whitworth's συσκευάζει ζάχαρη για βιομηχανική χρήση, για την NB, σε συσκευασία λιανικού εμπορίου. Ακολούθως η NB πωλεί τη ζάχαρη με το εμπορικό σήμα Whitworths.

(15) Η Επιτροπή διαπίστωσε ότι, κατά τον ίδιο χρόνο που η NB μπήκε στην αγορά ζάχαρης λιανικού εμπορίου, η BS εισήγαγε τακτική η οποία προέβλεπε την επίσκεψη μεγάλων καταστημάτων λιανικής πώλησης και προσφορά, σ' αυτά, ενός ή περισσοτέρων προϊόντων της BS σε εξαιρετικές τιμές, υπό τον όρο ότι οι πελάτες θα διαγράψουν από τους καταλόγους προμηθευτών που τηρούν ή θα αρνηθούν την αποθεματοποίηση προϊόντων Whitworths.

[1] Το κείμενο του προγράμματος διατίθεται στις υπηρεσίες της Επιτροπής, Βρυξέλλες, τηλ. (02) 235 23 64.

(16) Κατ' αυτό τον τρόπο, η BS είχε την πρόθεση να κάνει προσφορές οι οποίες δεν είχαν αναγκαία προϋπόθεση τη συμφωνία του πελάτη να καλύπτει όλες τις ανάγκες του με προϊόντα της BS, αλλά μάλλον τη συμφωνία του πελάτη να μην αγοράζει κανένα προϊόν της Whitworths. Από αντίγραφα εσωτερικών εγγράφων της BS, τα οποία αποκτήθηκαν κατά την εκεί έρευνα, προκύπτει φανερά ότι η BS συζήτησε και δεν απέκλεισε την εφαρμογή μιας τέτοιας τακτικής. Άλλα έγγραφα δείχνουν ότι η BS επίσης προσπάθησε να εφαρμόσει αυτή την πολιτική και στη συνέχεια αποπειράθηκε τη διαγραφή της Whitworths από τους καταλόγους προμηθευτών, όχι μόνον όσον αφορούσε την κρυσταλλική ζάχαρη αλλά και για ειδικά ζάχαρα και αποξηραμένα φρούτα, προϊόντα στα οποία η Whitworths έχει παραδοσιακά καλή φήμη.

(17) Μεταξύ των εγγράφων της BS, τα οποία αποδεικνύουν ότι προσπάθησε να εφαρμόσει αυτές τις ιδέες, περιλαμβάνεται και ένα που έχει τίτλο «Εκστρατεία αντι-Whitworths» και σχετικά με τις ζάχαρες μάρκας Whitworths σημείωνε τα εξής:

«Διαθέτουν καλό μερίδιο σε ζάχαρες Brown, Dem κλπ. Πρέπει να κάνετε μια ανά πελάτη αναγνώριση των δυνάμεών τους και να εμφανιστείτε με συγκεκριμένες προτάσεις για τη διαγραφή τους από τους καταλόγους προμηθευτών.

Οφείλετε να είστε επιθετικοί. Έχω γνώση του γεγονότος ότι ήδη έχει γίνει πολλή δουλειά πάνω σ' αυτό. Ενημερώσατέ με παρακαλώ.

...

Αν ο στόχος είναι να απαλλαγούμε επιτυχώς από την απειλή Whitworths, είναι καθήκον μας να επιτεθούμε σε όλα τα μέτωπα. Είναι καιρός να γίνουμε κακοί.»

(18) Στα έγγραφα που αποκτήθηκαν από την BS και τα οποία δείχνουν ότι στη συνέχεια αποπειράθηκε να εφαρμόσει αυτή την πολιτική, περιλαμβάνονται τα πρακτικά μιας συνεδρίασης που έγινε σχετικά με το σημείωμα «Εκστρατεία αντι-Whitworths». Αυτά τα πρακτικά δίνουν έναν κατάλογο των μεγαλύτερων αγοραστών ειδικών ζαχάρων όπου γίνεται διάκριση αυτών στους καταλόγους προμηθευτών των οποίων περιλαμβάνεται και αυτών στους οποίους δεν περιλαμβάνεται η Whitworths. Μεταξύ άλλων αναφέρονται και τα κάτωθι:

«[...] (1) — Διαγράφεται παντελώς από κατάλογο.

[...] — Έχουν παρουσία. Προτείνουμε προσφορά (προς το παρόν T & L και Whitworths) αποκλειστικότητας να δράσει η NTG.

Cash and Carry / χονδρική — Δυνατή παρουσία της Whitworths. Έχουμε καλή παρουσία στον κατάλογο προμηθευτών, αλλά μικρό μερίδιο. NGT/SP να αναλάβουν στην επόμενη συνάντηση για διαπραγματεύσεις.»

(19) Είναι φανερό από τα στοιχεία αυτά, ότι η BS είχε υιοθετήσει τακτική επίσπευσης απομάκρυνσης της NB από την αγορά ζάχαρης λιανικού εμπορίου, επιστρατεύοντας όσα μέσα είχε στη διάθεσή της. Παρ' όλα αυτά η Επιτροπή δεν διαπίστωσε καμία περίπτωση όπου να πέτυχε η τακτική αυτή. Έχοντας αυτό υπόψη της, η Επιτροπή δεν θεωρεί αναγκαίο να εκδώσει απόφαση στην παρούσα υπόθεση η οποία να ορίζει ότι η BS καταχράστηκε της δεσπόζουσας θέσεώς της, υιοθετώντας αυτή την πολιτική.

Η. Οι ισχυρισμοί που αφορούν τις καταχρήσεις

Άρνηση προμήθειας ζάχαρης

(20) Η NB ισχυρίζεται στην καταγγελία της ότι η BS αρνήθηκε συστηματικά να της πωλήσει βιομηχανική ζάχαρη, με αποτέλεσμα να πρέπει να κάνει ακριβότερες αγορές από εταιρείες εγκατεστημένες σε άλλα κράτη μέλη της ΕΟΚ, και ακόμη ότι η BS πρόβαλε την άρνηση αυτή, προβλέποντας στην εξασφάλιση της αποχώρησης της NB από την αγορά ζάχαρης λιανικού εμπορίου.

(21) Οι συμβάσεις μεταξύ BS και NB με ημερομηνία 21 Φεβρουαρίου 1985 για την προμήθεια ζάχαρης την περίοδο Ιουλίου-Δεκεμβρίου 1985, έληξαν τον Δεκέμβριο του 1985. Σχετικά με τις προμήθειες ζάχαρης μετά τον Δεκέμβριο του 1985, η NB ειδοποίησε τη BS στις 31 Οκτωβρίου 1985, τηλεφωνικά, ότι θα ζητήσει ζάχαρη και στη συνέχεια υπέβαλε με επιστολή, στις 17 Οκτωβρίου 1985, επίσημη γραπτή αίτηση για 30 000 τόνους ζάχαρης. Ακολούθως, η BS ενημέρωσε τις υπηρεσίες της Επιτροπής ότι θα ασχοληθεί με την αίτηση, μετά τη συνάντηση με τη Γενική Διεύθυνση IV που ήταν προγραμματισμένη για τις 28 Νοεμβρίου 1985. Οι υπηρεσίες της Επιτροπής πληροφόρησαν την BS ότι η Επιτροπή δεν θα δεχόταν κανένα επιχείρημα της BS, ότι δηλαδή είχε πωλήσει όλη την A/B ποσόστωσή της στο ενδιάμεσο διάστημα ανάμεσα στην αίτηση της NB και τη συνάντηση της BS με τις υπηρεσίες της Επιτροπής σαν δικαιολογία για τη μη πώληση ζάχαρης στην NB.

(22) Κατά την προαναφερθείσα συνάντηση με τις υπηρεσίες της Επιτροπής, η BS ανέφερε τις προθέσεις της:

— βάσει της προηγούμενης σύμβασης, η NB είχε επιστρέψει διάφορα φορτία ζάχαρης με το αιτιολογικό ότι το μέγεθος του κόκκου ζάχαρης ήταν εξαιρετικά μεγάλο σε σύγκριση με την ευρέως διαθέσιμη τυπική ανάλυση της BS. Γι' αυτό το λόγο, η BS έκανε προσφορά 30 000 τόνους κατ' έτος ζάχαρης με ειδικό μέγεθος κόκκου με μια επιπλέον επιβάρυνση στην τιμή της τυποποιημένης κρυσταλλικής ζάχαρης, τουλάχιστον 26,32 λίρες στερλίνες ανά τόνο, (πενταετής σύμβαση με εγγύηση καλής εκτέλεσης), με έναρξη των παραδόσεων ± τον Ιούλιο του 1986, όταν θα ήταν δυνατή η εγκατάσταση ειδικού εξοπλισμού διαλογής,

— η BS γνώριζε ότι θα είχε περιορισμένα αποθέματα ζάχαρης προς πώληση, εξαιτίας του καθεστώτος για τη ζάχαρη της ΕΟΚ, και υπολόγιζε να έχει ανεπάρκεια ζάχαρης την περίοδο 1985/86, καθώς είχε αντιμετωπίσει ασυνήθιστα μεγάλη ζήτηση από τους πελάτες της κατά τους πρώτους μήνες της νέας περιόδου. Για να εξασφαλίσει την ομαλή προμήθεια των πελατών της, η BS είχε καθιερώσει ένα σύστημα ποσοστώσεων: θα επιτρεπόταν σε κάθε πελάτη να αγοράσει ποσότητα ίση με αυτή

(1) Στο κείμενο της παρούσας απόφασης που δημοσιεύθηκε, ορισμένοι αριθμοί παρελείφθησαν σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 21 του κανονισμού αριθ. 17 περί μη αποκαλύψεως επαγγελματικών απορρήτων.

που είχε όντως αγοράσει (και όχι ίση με αυτή για την οποία είχε συμβληθεί) την προηγούμενη περίοδο. Στην περίπτωση της NB, αυτό το σύστημα ποσοστώσεων θα είχε σαν αποτέλεσμα να της γίνει η ακόλουθη προσφορά από μέρους της BS: από τις συμβάσεις αριθ. 1/338 και 1/340 για προμήθεια μεταξύ Ιουλίου-Δεκεμβρίου 1985, η NB είχε παραλάβει, σύμφωνα με τους υπολογισμούς που χρησιμοποιήθηκαν, 17 148 τόνους κατά την περίοδο 1984/85 (1 Οκτωβρίου 1984 - 30 Σεπτεμβρίου 1985). Κατ' αυτό τον τρόπο, εάν η NB δεν δεχόταν την προσφορά «ειδικού μεγέθους κόκκου» θα είχε δικαίωμα σε 17 148 τόνους το έτος ζάχαρης 1985/86 από τους οποίους είχε ήδη συμφωνήσει, με τις συμβάσεις αριθ. 1/338 και 1/340, να πάρει 10 000 τόνους την περίοδο Οκτωβρίου-Δεκεμβρίου. Έτσι, η BS θα συνήπτε νέες συμπληρωματικές συμβάσεις για την προμήθεια της NB με 17 148 έως 10 000 = 7 148 τόνους ζάχαρης τυποποιημένου μεγέθους κόκκου, το έτος ζάχαρης 1985/86.

Αυτή η προσφορά ανακοινώθηκε από τη BS στην NB με επιστολή της στις 11 Δεκεμβρίου 1985, προχωρώντας ακολούθως στην εφαρμογή της, με τις συμβάσεις αριθ. 1/872 και 1/873.

(23) Η Επιτροπή εξέτασε τις καταγγελίες της NB, ζητώντας πληροφορίες κατ' εφαρμογή του άρθρου 11 του κανονισμού αριθ. 17, και πραγματοποιώντας ακολούθως έρευνα στα γραφεία της BS, κατ' εφαρμογή του άρθρου 14 παράγραφος 2 του κανονισμού αριθ. 17. Μετά τις έρευνες αυτές, η Επιτροπή συμπέρανε ότι η άρνηση της BS να εφοδιάσει την NB με την αναγκαία ποσότητα βιομηχανικής ζάχαρης δεν δικαιολογείται από έλλειψη ζάχαρης. Το σύστημα ποσοστώσεων που υιοθέτησε η BS δεν ήταν απαραίτητο, εφαρμόσθηκε δε εισάγοντας διάκριση, εις βάρος της NB, με μόνο στόχο να δικαιολογήσει την άρνηση της BS.

Ακόμη αυτή η άρνηση δεν δικαιολογείται από την προσφορά της BS ζάχαρης «ειδικού μεγέθους κόκκου». Η Επιτροπή, μετά την εξέταση της προσφοράς υπό το φως όλων των διαθέσιμων στοιχείων, έφτασε στο συμπέρασμα ότι η προσφορά αυτή, όπως το σύστημα των ποσοστώσεων, δεν ήταν αναγκαία και ότι έγινε μόνο στην προσπάθεια να δικαιολογηθεί η άρνηση της BS να προμηθεύσει την NB με τυποποιημένη ζάχαρη.

Τα στοιχεία που οδήγησαν την Επιτροπή στα συμπεράσματα αυτά έχουν ως ακολούθως:

α) Ορισμένα έγγραφα που ανακαλύφθηκαν από την Επιτροπή κατά τη διάρκεια της έρευνας στη BS, δείχνουν ότι αυτή σκεπτόταν και συζητούσε την περίπτωση της άρνησης πωλήσεων ζάχαρης προς την NB. Ένα σημείωμα γραμμένο από τον διευθυντή marketing και πωλήσεων (1) και αρχειοθετημένο στο φάκελο «Whitwoths» έχει ως εξής:

«NB/ Whit

. . . .

N.B. — ηπειρωτική Ευρώπη
— δαπάνες
— διακοπή συμβολαίου
— κανένα νέο συμβόλαιο
— T/L καμία νέα συμφωνία.»

Αυτό το έγγραφο, σύμφωνα με τον προαναφερθέντα διευθυντή συντάχθηκε περίπου τον Αύγουστο του 1985. Το έγγραφο αποδεικνύει ότι, την περίοδο εκείνη, η BS σκεφτόταν να αρνηθεί να προμηθεύσει την NB. Σ' αυτό ακριβώς το πλαίσιο θα έπρεπε να γίνει η εκτίμηση των παρακάτω στοιχείων τα οποία καταδεικνύουν ότι το σύστημα των ποσοστώσεων χρησιμοποιήθηκε σαν δικαιολογία για την άρνηση αυτή.

β) Παρά το γεγονός ότι σε μια συνάντηση με τις υπηρεσίες της Επιτροπής, τέλη Νοεμβρίου 1985, ο γενικός διευθυντής της BS (2) δήλωσε ότι η εφαρμογή του συστήματος ποσοστώσεων ίσχυε και θα εξακολουθούσε να ισχύει έναντι όλων των πελατών της BS, η Επιτροπή ανακάλυψε στη συνέχεια ότι η BS είχε συμφωνήσει την πώληση πολύ μεγαλύτερης ποσότητας ζάχαρης σε ορισμένους πελάτες της για την περίοδο 1985/86, απ' ότι αυτοί είχαν αγοράσει την περίοδο 1984/85.

Σε ορισμένες περιπτώσεις οι συμβάσεις που αφορούσαν αυτές τις αυξημένες πωλήσεις βιομηχανικής ζάχαρης είχαν συναφθεί μέχρι και τον Οκτώβριο 1985, τον μήνα δηλαδή κατά τον οποίο η NB είχε ζητήσει από την BS την επιπλέον προμήθεια βιομηχανικής ζάχαρης.

γ) Διάφορα έγγραφα που ανακαλύφθηκαν κατά τη διάρκεια της έρευνας δείχνουν ότι ακόμα και μετά την επίσημη εισαγωγή του προγράμματος των ποσοστώσεων, η BS επέμεινε να προσφέρει ζάχαρη, ιδιαίτερα λιανικού εμπορίου, σε άλλους πελάτες και προ παντός σε πελάτες ή πρώην πελάτες της NB.

Το ενδιαφέρον της BS να αυξήσει τις πωλήσεις της γίνεται φανερό, π.χ. από τα πρακτικά της επιτροπής συντονισμού παραγωγής και πωλήσεων της 14ης Νοεμβρίου 1985.

«Λιανική πώληση

i) Η SP επιβεβαίωσε ότι στην περίοδο 1 υπήρξε έλλειμμα 400 τόνων, παρά τα προγνωστικά — προβλέφθηκε ότι στην περίοδο 2 το έλλειμμα θα μειωθεί, παρά τη γενική πτώση της αγοράς της τάξης του 6 %, στους 1 000 τόνους.

ii) Παρά τα προαναφερθέντα, οι προβλέψεις για φέτος, ύψους [. . .] τόνων, πρέπει να πραγματοποιηθούν.

iii) Η SP συνόψισε ως εξής την κίνηση στους κύριους λογαριασμούς πελατών:

[. . .] γενική κατανάλωση, οι διαπραγματεύσεις συνεχίζονται.

[. . .] έχουμε το [. . .] των αγορών και καταβάλλεται κάθε προσπάθεια να αυξηθεί στο [. . .].

(1) Τη θέση αυτή ανέλαβε στα μέσα 1986 ένας νέος διευθυντής marketing και πωλήσεων.

(2) Νέος γενικός διευθυντής της BS ανέλαβε περί τα μέσα του 1986.

[...] επί του παρόντος έχουμε το [...] των συνολικών αγορών και ελπίζουμε να το αυξήσουμε στο [...].

Αποκλειστικοί πελάτες — περιλαμβάνουν [...] κλπ. και μπορούμε μόνο να ελπίζουμε να διατηρήσουμε τη θέση μας στους πελάτες αυτούς.»

δ) Ορισμένα αντίγραφα εγγράφων της BS αποδεικνύουν ότι την «έλλειψη ζάχαρης», η οποία όπως ισχυρίζεται η BS δικαιολογεί την εφαρμογή του συστήματος των ποσοστώσεων, η BS δεν την θεώρησε πραγματική.

Αν και οι πωλήσεις σε βιομηχανικούς πελάτες είχαν αυξηθεί σε σύγκριση με τον προηγούμενο χρόνο, οι απώλειες στις λιανικές πωλήσεις κάλυψαν την αύξηση αυτή, με αποτέλεσμα να μην υπάρχει ουσιαστικά έλλειψη.

Σ' ένα έγγραφο με τίτλο «Πωλήσεις ζάχαρης σήμερα» (30 Δεκεμβρίου 1985) σημειώνεται:

«Στο παρόν επίπεδο δραστηριότητας, η εκτίμηση για τις ετήσιες βιομηχανικές πωλήσεις φτάνει στο ύψος των [...] τόνων. Μέχρι στιγμής, έχουμε διαπραγματευτεί το [...] της, πριν την εκστρατεία πρόβλεψης. Παρ' όλα αυτά, δεν μπορεί ακόμα να εκτιμηθεί το αποτέλεσμα για ολόκληρο το χρόνο της τρέχουσας δραστηριότητας, μια και υπάρχει ακόμα η πιθανότητα δυσμενών εξελίξεων στις διαπραγματεύσεις με τους διάφορους πελάτες, στο δεύτερο μισό της χρονιάς.

Έτσι, η πλέον πρόσφατη ετήσια εκτίμηση (Ιανουάριος 1986) για τις βιομηχανικές πωλήσεις είναι [...] τόνοι, δηλαδή [...] τόνοι πάνω από τα προ της εκστρατείας προγνωστικά για [...] τόνους.

Οι λιανικές πωλήσεις, με ύψος [...], ήταν κατά [...] τόνους λιγότερες από τις προβλέψεις. Αυτό αντανακλά την επίδραση, μέχρι σήμερα, της καθαρής απώλειας σε πωλήσεις. Τρεις πελάτες, με συνολικό ετήσιο όγκο αγορών 43Κ τόνους απωλέσθηκαν από τα προ της εκστρατείας προγνωστικά για 457Κ τόνους. Από την άλλη, υπάρχουν διάφορα κέρδη, με καθαρό αποτέλεσμα οι ετήσιες πωλήσεις να είναι κατά 15Κ χαμηλότερες, από την ετήσια εκτίμηση (Ιανουάριος 1986) ύψους 448Κ τόνων. Το μάρκετινγκ προβλέπει ότι αυτή η μείωση είναι δυνατό να καλυφθεί αργότερα.»

Επιπλέον, σε έκθεση προόδου για μια σύσκεψη του διοικητικού συμβουλίου στις 28 Φεβρουαρίου 1986 σημειώνεται ότι:

«Πωλήσεις — Μάρκετινγκ

α) Λιανική πώληση

Σύμφωνα με τρέχουσες εκτιμήσεις, ο όγκος των πωλήσεων ζάχαρης για το λιανικό εμπόριο για το 1985/86 θα πέσει κατά 6 % περίπου, σε σχέση με το προηγούμενο έτος, με την προϋπόθεση να διατηρηθεί το τρέχον μερίδιο της αγοράς. Δεν είναι δε δυνατή η προσέλκυση νέων πελατών για να καλυφθεί αυτή η απώλεια εξαιτίας ενεργειών της NB ενώπιον της Επιτροπής της ΕΟΚ.

β) Πωλήσεις βιομηχανικής ζάχαρης

Οι τρέχουσες τάσεις, στον όγκο τους, παραμένουν ισχυρές και την περίοδο 1985/86 πρέπει να φτάσουν τουλάχιστον στα επίπεδα του προϋπολογισμού. Αυτό θα αντιπροσωπεύει μια αύξηση 4 % σε σχέση με το προηγούμενο έτος. Οι εισαγωγές συνεχίζονται με χαμηλούς ρυθμούς και αντιμετωπίζουν περαιτέρω δυσκολίες εξαιτίας της διαφοράς τιμών μεταξύ ηπειρωτικής Ευρώπης και Βρετανίας.»

ε) Στοιχεία που ανακάλυψε η Επιτροπή δείχνουν ότι το σχέδιο για τις ποσοστώσεις εφαρμόσθηκε μόνο στην περίπτωση της NB και η BS ήταν πρόθυμη να πραγματοποιήσει αγορές από άλλους παραγωγούς ζάχαρης, αν αυτό ήταν αναγκαίο, για να καλύψει πωλήσεις ζάχαρης που υπερέβαιναν τις ποσοστώσεις. Ένα εσωτερικό σημείωμα της BS, απευθυνόμενο προς τον γενικό διευθυντή της BS (Ιανουάριος 1986), προσδιορίζει τους στόχους της BS σχετικά με τις πωλήσεις ζάχαρης ως:

«Βελτιστοποίηση της καταναλωτικής μας βάσης και η εξάπλωση, πέραν των περιορισμών από την ποσόστωση, μέσω αγορών ζάχαρης· να προστατεύσουμε τις πωλήσεις ζάχαρης λιανικού εμπορίου, έναντι της NB· να βελτιώσουμε τα περιθώρια στις βιομηχανικές πωλήσεις πάνω από την τιμή στήριξης.»

στ) Αντίγραφο εγγράφου της BS δείχνει ότι η εφαρμογή των ποσοστώσεων εκτελέσθηκε εισάγοντας διακρίσεις. Στην NB, ούτε καν προσφέρθηκε η ποσότητα την οποία δικαιούνταν με το σύστημα των ποσοστώσεων. Αν το τελευταίο είχε εφαρμοστεί με ορθό τρόπο, η NB έπαιρνε την περίοδο 1985/86, σύμφωνα βέβαια με τους υπολογισμούς της BS, την ίδια ποσότητα ζάχαρης που είχε αγοράσει και παραλάβει την προηγούμενη περίοδο. Πάντως, ένα εσωτερικό σημείωμα της BS αναφέρει:

«Θετικοί παράγοντες μετά τον Δεκέμβριο 1985 — [... ...]

Αρνητικοί παράγοντες μετά τον Δεκέμβριο 1985 — [... ...]

NB [...].»

ζ) Οι ποσοστώσεις από μέρους της BS θα επιδρούσαν σημαντικά στον πελάτη της εκείνον που θα επιθυμούσε να αγοράσει περισσότερη ζάχαρη την περίοδο 1985/86 από αυτήν που είχε αγοράσει την περίοδο 1984/85, μια και η BS θα ήταν αναγκασμένη από το πρόγραμμα ποσοστώσεων να αρνηθεί να τον προμηθεύσει με πλέον της αναλογίας του ποσότητα ζάχαρης. Έτσι, θα έπρεπε κανείς να περιμένει μια υπεύθυνη εταιρεία να προειδοποιήσει τους παραδοσιακούς της πελάτες για τις ποσοστώσεις που επέβαλε, έτσι ώστε να τους δοθεί η δυνατότητα να προβούν στις απαραίτητες ενέργειες.

Στην αίτηση για πληροφορίες βάσει του άρθρου 11 του κανονισμού αριθ. 17 του Συμβουλίου, όσον αφορά τους πελάτες που η BS είχε ενημερώσει για την εφαρμογή των ποσοστώσεων, η BS απάντησε ότι είχε ενημερώσει τρεις εμπόρους ζάχαρης, μαζί με την [...] (εταιρεία στην οποία η BS πωλεί μεγαλύτερη ποσότητα την περίοδο 1985/86 από ό,τι την προηγούμενη περίοδο) και την [...]. Στην πραγματικότητα η BS πληροφόρησε αυτές τις εταιρείες και εμπόρους ζάχαρης μόνον «ότι πιθανόν να βρεθούμε με περιορισμένες δυνατότητες να σας προμηθεύσουμε με ζάχαρη μέσα στο 1986 και (γι' αυτό) είναι απαραίτητο να συζητήσουμε την όποια πιθανή μεταβολή στους όγκους αυτούς.»

Το γεγονός ότι η BS δεν κατέβαλε καμία προσπάθεια να ενημερώσει τους παραδοσιακούς της πελάτες για την ύπαρξη προγράμματος ποσοστώσεων, δείχνει ότι αυτό προοριζόταν να εφαρμοστεί μόνο στην περίπτωση της NB.

η) Εσωτερικά έγγραφα της BS του Ιανουαρίου 1986 δείχνουν ότι ενδιαφέρθηκε για την εφαρμογή ή μη του συστήματος των ποσοστώσεων, έναντι άλλων πελατών εκτός της NB, τρεις μήνες μετά την εισαγωγή του, το ενδιαφέρον δε αυτό οφειλόταν όχι στην έλλειψη ζάχαρης αλλά στη δράση της Επιτροπής.

Ο κος Gibbs έστειλε το ακόλουθο σημείωμα με ημερομηνία 23 Ιανουαρίου 1986 από τον διευθυντή marketing και πωλήσεων στον γενικό διευθυντή και τον γενικό διευθυντή πωλήσεων υπεύθυνο για τις βιομηχανικές πωλήσεις:

«Βιομηχανική ζάχαρη — αίτηση πληροφοριών από νέους πελάτες. Επισυνάπτω δύο αιτήσεις που έχουν φτάσει στα χέρια μου. Πρέπει να έχουμε υπόψη μας ότι μια προσπάθεια να "μας παγιδεύσουν" δεν πρέπει, υπό τις τρέχουσες συνθήκες, να αποκλειστεί και ότι πιθανόν αυτές οι αιτήσεις να εξυπηρετούν αυτό το σκοπό. Νομίζω ότι η τρέχουσα τακτική μας είναι να παραπέμπουμε τέτοιες υποθέσεις σε εμπόρους και θα σας παρακαλούσα να εξασφαλίσετε αυτή τη μεταχείριση στις δύο αυτές υποθέσεις.

Συμφωνήσαμε, για προφανείς εμπορικούς λόγους, να μην ανακοινώσουμε δημόσια τις ρυθμίσεις που κάναμε για τη διάθεση των προϊόντων μας. Παρ' όλα αυτά, είναι ανάγκη να χειριστούμε με μεγάλη προσοχή τις αιτήσεις πελατών για επιπρόσθετες προμήθειες οι οποίες μπορεί να μας βλάψουν, αν εγκριθούν χωρίς πρότερη σκέψη. Δεν επιθυμώ να αποθαρρύνω το προσωπικό στις πωλήσεις να αναζητεί την αύξηση της βάσης των πελατών μας και του όγκου των πωλήσεων, τις οποίες μπορούμε να εκτελέσουμε επικερδώς, και ελπίζω ότι θα βρεθεί τρόπος ικανοποίησης όλων των απαιτήσεων των πελατών μας, χωρίς ζημία για την εταιρεία. Δεν αμφιβάλλω ότι εσείς προσωπικά θα εξετάσετε τις αιτήσεις για επιπρόσθετες προμήθειες. Παρακαλώ όπως με κρατάτε ενήμερο για τέτοια ζητήματα.»

θ) Η άρνηση αυτή να προμηθεύσει δεν δικαιολογείται από την προσφορά της BS «ζάχαρης με κόκκο ειδικού μεγέθους», διότι τα στοιχεία δείχνουν ότι η προσφορά αυτή δεν έγινε ύστερα από αίτηση της NB, και ότι ακόμα η BS την έκανε, γνωρίζοντας ότι η NB ούτε θα αγόραζε ούτε θα έκανε χρήση της σχετικής ζάχαρης με την τιμή που έδινε η BS.

Γνωρίζοντας ότι μια μικρή διαφορά στην τιμή της ζάχαρης (ως εμπόρευμα), είναι αποφασιστικής σημασίας ως προς το εάν ένας έμπορος θα μπορεί να την μεταπωλήσει σε βιομηχανίες ή να την ανασυσκευάσει σε συσκευασία λιανικής πωλήσεως και να την πωλήσει με τον ανταγωνισμό των άλλων παραγωγών ζάχαρης λιανικού εμπορίου — θα πρέπει να ήταν ξεκάθαρο στην BS, όταν έκανε αυτή την ειδική προσφορά, ότι θα ήταν αδύνατο στην NB να την δεχθεί μια και δε θα μπορούσε να τη μεταπωλήσει με κέρδος ούτε στο λιανικό εμπόριο ούτε σε βιομηχανικούς πελάτες.

Η πολιτική τιμών της BS

(24) Η NB ισχυρίζεται ότι η BS, από τις αρχές του 1985 μέχρι τις αρχές του 1986, πρόσφερε σε πελάτες ή πρώην πελάτες της NB τιμές για τη ζάχαρη λιανικού εμπορίου τόσο χαμηλότερες από τις τιμές της NB, που ήταν αδύνατο για έναν ανασυσκευαστή ζάχαρης στο Ηνωμένο Βασίλειο, που δεν διέθετε εσωτερικές πηγές εφοδιασμού να επιβιώσει μακροπρόθεσμα. Κατ' αυτόν τον τρόπο η BS διατηρούσε μια, μη πραγματική, χαμηλή διαφορά μεταξύ τιμών της ζάχαρης για το λιανικό εμπόριο και της ζάχαρης για βιομηχανική χρήση, με στόχο να εκτοπίσει την NB από την αγορά. Η NB ισχυρίζεται επίσης ότι, μέχρι το τέλος του 1986, η BS αρνούνταν να προμηθεύσει σε πελάτες ζάχαρη με προορισμό τη σχετική αγορά σε βάση άλλη από την «παράδοση στον πελάτη».

Στοιχεία της Επιτροπής που αφορούν την πολιτική τιμών της BS

α) Η πολιτική καθορισμού των τιμών της BS σχετικά με τις πωλήσεις ζάχαρης λιανικού εμπορίου

(25) Σε μια υπόθεση όπως η παρούσα, όπου μια επιχείρηση θεωρείται δεσπόζουσα στις αγορές προμηθειών τόσο μιας πρώτης ύλης όσο και ενός προϊόντος τελικής καταναλώσεως και όπου η δεσπόζουσα επιχείρηση κατηγορείται ότι διατηρεί μια τεχνητά μικρή διαφορά μεταξύ της τιμής της πρώτης ύλης (βιομηχανική ζάχαρη) και της τιμής του προϊόντος τελικής καταναλώσεως (ζάχαρη του λιανικού εμπορίου), η ανάλυση του τρόπου καθορισμού των τιμών της θα πρέπει να επικεντρωθεί στη διαφορά μεταξύ της τιμής πώλησης της πρώτης ύλης της δεσπόζουσας εταιρείας και της τιμής του προϊόντος τελικής κατανάλωσης. Στη συγκεκριμένη δε περίπτωση, στο περιθώριο μεταξύ των τιμών που η BS είχε καθορίσει για τη ζάχαρη βιομηχανικής χρήσεως και για τη ζάχαρη του λιανικού εμπορίου (περιθώριο ανασυσκευασίας).

(26) Πιο κάτω παρατίθενται τα περιθώρια ανασυσκευασίας που προμήθευσαν οι NB και BS (τιμή ανά τόνο) και τα οποία αντιστοιχούν στην υπό εξέταση περίοδο.

	NB	BS
Κόστος συσκευασίας, (συν το κόστος αποθήκευσης και χρηματοδότησης όπου αυτό είναι αναγκαίο)	[...] (1)	[...]
Κόστος μεταφοράς	[...]	[...]
Κόστος διαφήμισης	[...]	[...]
Περιθώριο κέρδους	[...]	[...]
Σύνολο	[...]	[...]

(1) Αυτό το ποσό θα μειωνόταν κατά [...] ανά τόνο αν η NB είχε λάβει για ανασυσκευασία ζάχαρη αποκλειστικά από ζαχαρότευτλα.

Είναι αξιοσημείωτο ότι η μεγαλύτερη διαφορά μεταξύ των δύο περιθωρίων είναι στο κόστος μεταφοράς. Αυτό οφείλεται στο ότι η BS χρησιμοποιούσε τιμές που περιλάμβαναν τα έξοδα παραδόσεως του εμπορεύματος στον πελάτη. Έτσι, το περιθώριο που υπολόγισε η BS (δηλαδή το περιθώριο πάνω από την τιμή της βιομηχανικής ζάχαρης της BS, η οποία ήδη περιλαμβάνει μια σταθερή επιβάρυνση για το κόστος παραδόσεως), είναι στην πράξη το κόστος της BS για την παράδοση ζάχαρης λιανικού εμπορίου συν το κόστος παράδοσης της βιομηχανικής ζάχαρης. Από την άλλη πλευρά, η NB είχε να πληρώσει τη σταθερή επιβάρυνση για την παράδοση βιομηχανικής ζάχαρης από την BS η οποία περιλαμβανόταν στην τιμή του προϊόντος (η BS αρνούνταν να επιτρέψει στην NB να παραλάβει τη ζάχαρη από το εργοστάσιο) και επιπρόσθετα να φέρει και το κόστος μεταφοράς της ζάχαρης λιανικού εμπορίου.

(27) Η NB κατά τη διάρκεια της υπό εξέταση περιόδου είχε προσφορά και αγόρασε από τη BS ζάχαρη βιομηχανικής χρήσης προς [...] ανά τόνο.

Στους [...] κύριους και πρώην πελάτες της NB, η BS πρόσφερε συσκευασμένη ζάχαρη με καθαρή τιμή [...]. Στην [...] παραδοσιακό πελάτη της BS τον οποίο είχε προσεγγίσει και η NB, η BS πρόσφερε επίσης συσκευασμένη ζάχαρη με καθαρή τιμή [...] (βλέπε τους παρακάτω πίνακες).

Η εξαιρετική αυτή τιμή έγινε δεκτή από το διοικητικό συμβούλιο της [...] σε συνεδρίασή του στις 17 Δεκεμβρίου 1985 και, επιπλέον, η εν λόγω τιμή άρχισε να ισχύει αναδρομικά από την [...], με επιστροφές πληρωτέες απ' ευθείας στα [...] της.

Για την [...], στην οποία προσφέρθηκε η ίδια καθαρή τιμή [...] στις [...] η τιμή αυτή είχε αναδρομική ισχύ από την [...].

Η [...] εξήγησε ότι πρόκειται για συνηθισμένη πρακτική όταν μια συγκεκριμένη σύμβαση λήγει και εφόσον οι διαπραγματεύσεις για μελλοντικές προμήθειες δεν έχουν ακόμα ολοκληρωθεί, να συνεχίζονται οι πωλήσεις ζάχαρης με την παλαιά τιμή υπό τον όρο η νέα τιμή να ισχύει αναδρομικά από τη λήξη της προηγούμενης σύμβασης.

Στην παρούσα περίπτωση, η τιμή που πλήρωνε η [...] αναπροσαρμόστηκε στις [...], στις [...] και στις [...], αν και καμία ιδιαίτερη σύμβαση δεν έληγε στις [...].

Έτσι, λαμβάνοντας υπόψη ότι η τιμή ίσχυσε αναδρομικά από μια, καθώς φαίνεται, εικονική ημερομηνία και όχι από μια ημερομηνία έναρξης διαπραγματεύσεων για νέα σύμβαση προμήθειας ζάχαρης, τέτοιες επιστροφές θα πρέπει να θεωρηθούν σαν πρόσθετες εκπτώσεις επί της τιμής που δόθηκε στην [...], για να την απομακρύνουν από πελάτη της NB. Στην πραγματικότητα, [...] αγόρασαν [...] τόνους ζάχαρης μέσα σε διάστημα [...] μηνών και έλαβαν επιστροφές ύψους [...]. Υποθέτοντας τώρα ότι τα μέλη της [...] εξακολούθησαν να αγοράζουν παρόμοιες ποσότητες κατά τη διάρκεια του επόμενου έτους, θα προέκυπτε καθαρή τιμή (με τις επιστροφές) [...] ανά τόνο.

(28) Οι παρακάτω πίνακες δίνουν τις διακυμάνσεις των τιμών και τις προσφορές που έγιναν στις εξής εταιρείες [...].

Τιμή με την οποία η [...] πραγματοποίησε αγορές κρυσταλλικής ζάχαρης λιανικού εμπορίου (από την απάντηση της [...] σε επιστολή κατά το άρθρο 11. Βασισμένη στο μέγιστο μέγεθος αποστολής με ανάλογες ετήσιες αυξήσεις)

Ημερομηνία προσφοράς	Προσφέρων	Τιμή (£)	Αποδοχή ή μη
...	...	...	...
.	.	.	.
.	.	.	.
.	.	.	.
...	...	...	...

Τιμή με την οποία η [...] αγόραζε κρυσταλλική ζάχαρη λιανικού εμπορίου (πηγή [...]):

Ημερομηνία προσφοράς	Προσφέρων	Τιμή	Αποδοχή ή μη
...	...	...	...
.	.	.	.
.	.	.	.
.	.	.	.
...	...	...	...

Τιμή με την οποία η [...] αγόραζε κρυσταλλική ζάχαρη λιανικού εμπορίου (πηγή [...]):

Ημερομηνία προσφοράς	Προσφέρων	Τιμή	Αποδοχή ή μη
...	...	...	...
.	.	.	.
.	.	.	.
.	.	.	.
...	...	...	...

(29) Ακόμη, η BS πώλησε στις παρακάτω εταιρείες κρυσταλλική ζάχαρη σε συσκευασίες του ενός κιλού, κάτω από την τιμή των [...] ανά τόνο:

[...].

Δεν είναι αναγκαίο να συνεχιστεί η εξέταση προκειμένου να ανακαλύψουμε όλες εκείνες τις εταιρείες στις οποίες η BS, για να πετύχει τους στόχους της, πώλησε κρυσταλλική ζάχαρη σε συσκευασίες του 1 κιλού με τιμή [...] ανά τόνο ή και χαμηλότερη.

(30) Αν θεωρήσουμε σωστό το περιθώριο που δίνει η BS, δηλαδή [...] (δηλαδή μη υπολογίζοντας ένα περιθώριο κέρδους από τη συσκευασία), τότε η ελάχιστη τιμή στην οποία η NB θα έπρεπε να πωλεί τη συσκευασμένη ζάχαρη, χωρίς ζημία, (χρησιμοποιώντας βιομηχανική ζάχαρη αγορασμένη από την BS, θα έπρεπε να ήταν [...]. Κατ' αυτόν τον τρόπο, με τιμές λιανικού εμπορίου κάτω από [...], η NB και κάθε άλλος ανακατασκευστής ζάχαρης το ίδιο παραγωγικός με την BS είχε ανεπαρκές περιθώριο για ανασυσκευασία και πώληση ζάχαρης λιανικού εμπορίου ακόμη και χωρίς κέρδος.

(31) Ορισμένες προσφορές της BS προς πελάτες ή πιθανούς πελάτες της NB, και οι οποίες προσφορές συναγωνίζονται τις τιμές που πρόσφερε ή NB, δεν είχαν στόχο να προσαρμοστούν στις προσφορές της NB, όπως ισχυρίστηκε η BS.

Επιπλέον, σε υπόμνημα του διευθυντή marketing και πωλήσεων προς τον γενικό διευθυντή και άλλα διευθυντικά στελέχη της εταιρείας, με ημερομηνία 8 Απριλίου 1985, σημειώνεται το εξής:

«Μέχρι στιγμής οι Whitworths/NB δεν πέτυχαν να επεκτείνουν τις δραστηριότητές τους όσον αφορά την κρυσταλλική ζάχαρη, με κανέναν αξιόλογο πελάτη αλλά έκαναν στην [...] προσφορά με τιμή σημαντικά χαμηλότερη από τη δική μας, πράγμα που εξηγείται ως πράξη απελπισίας. Δεν έχουμε άλλη επιλογή από το να απαντήσουμε σε μια νέα τιμή χαμηλότερη *από* την τιμή του ανταγωνιστή» (η έμφαση προστέθηκε αργότερα).

Υπό το φως όλων αυτών και συνυπολογίζοντας το γεγονός ότι η BS ανταγωνίστηκε με χαμηλότερες τιμές τις προσφορές τις NB στους πελάτες που προαναφέραμε, η Επιτροπή δεν δέχεται τον ισχυρισμό της BS ότι δεν γνώριζε ότι όντως ανταγωνιζόταν τις προσφορές της NB.

β) Τιμές παράδοσης στον πελάτη

(32) Πριν τον Αύγουστο του 1986, η BS δεν πρόσφερε την παραλαβή από το εργοστάσιο σαν εναλλακτική περίπτωση.

Κατά τη διάρκεια συναντήσεων μεταξύ BS και των υπηρεσιών της Επιτροπής, που πραγματοποιήθηκαν τον Νοέμβριο του 1986, η British Sugar υποσχέθηκε να προσφέρει ζάχαρη με τιμή παράδοσης στον πελάτη αλλά και με τιμή παραλαβής από το εργοστάσιο και συμφώνησε να μελετήσει πως θα ήταν δυνατό να εφαρμοσθεί αυτή η εναλλακτική προσφορά κατά τον καλύτερο δυνατό τρόπο.

Στη συνέχεια, η British Sugar παρουσίασε στην Επιτροπή, σαν μέρος ενός προγράμματος συμμόρφωσης, ένα σύστημα με το οποίο οι αγοραστές ζάχαρης μπορούν να επιλέξουν να παραλάβουν τη ζάχαρη μόνοι τους ή να τους την παραδίνει η ίδια η BS. Το σύστημα αυτό εφαρμόστηκε στη συνέχεια.

Προέλευση από ζαχαρότευτλα· μεταχείριση που δημιουργεί διακρίσεις

(33) Η NB ισχυρίστηκε ότι, παρά το γεγονός ότι η σύμβαση που κάλυπτε την περίοδο Σεπτεμβρίου 1985 — Μαρτίου 1986, αφορούσε τον κωδικό τύπο «701» κρυσταλλικής ζάχαρης, ο οποίος όπως ισχυρίζεται η NB αφορά μόνο ζάχαρη από ζαχαρότευτλα, η BS αρνήθηκε να εγγυηθεί την παροχή τέτοιας ζάχαρης ακόμη και όταν γινόταν ειδική μνεία γι' αυτό στις παραγγελίες της NB βάσει της εν λόγω σύμβασης και συχνά προμήθευσε την NB με ζάχαρη από ζαχαροκάλαμο αγορασμένη από την Tate & Lyle. Η NB ισχυρίστηκε ότι αυτό αποτελούσε άνιση μεταχείριση σε βάρος της, μια και άλλοι πελάτες παραλαμβάνουν μόνο ζάχαρη από τεύτλα κατόπιν αιτήσεώς τους.

Ασχετα με τη διαφωνία για την ερμηνεία του «κωδικού τύπου 701», οι συμβάσεις μεταξύ BS και NB, Φεβρουαρίου 1986 (αριθ. 1/872 και 1/873 αναφέρουν ρητά ότι δεν είναι δυνατή εγγύηση για προμήθεια ζάχαρης αποκλειστικά από ζαχαρότευτλα.

(34) Η NB ζητά ζάχαρη από τεύτλα γιατί λαμβάνει επιστροφές δαπανών εναποθήκευσης από την ΕΟΚ για την εναποθήκευση ζάχαρης από τεύτλα παραγόμενης στην ΕΟΚ και όχι για την εναποθήκευση προτιμησιακής ζάχαρης από ζαχαροκάλαμο.

(35) Μια επίσημη αίτηση για την παροχή πληροφοριών που έγινε σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 11 του κανονισμού αριθ. 17 απευθύνθηκε στους δικαιούχους επιστροφών δαπανών εναποθήκευσης της ΕΟΚ, στο Ηνωμένο Βασίλειο. Οι εταιρείες [...] απάντησαν ότι η BS τους προμηθεύει με ζάχαρη από τεύτλα μετά από αίτησή τους. Μια εταιρεία, η [...], έδωσε την εξής απάντηση «Από καιρού έχουμε συνάψει συμφωνία με την BS, όλη η ζάχαρη με την οποία μας προμηθεύει να είναι προέλευσης Ηνωμένου Βασιλείου, από ζαχαρότευτλα. Αυτό έγινε κατόπιν αιτήσεώς μας». Αντίγραφο της επιστολής της BS που επιβεβαιώνει τα παραπάνω με ημερομηνία 22 Μαρτίου 1983 συνόδευε την απάντηση.

Η NB δεν επιθυμούσε να αγοράσει βιομηχανική ζάχαρη μόνο με το σκοπό να τη συσκευάσει σε συσκευασίες λιανικής πωλήσεως, αλλά επίσης και για να την πωλήσει στους πελάτες της σύμφωνα με την κανονική της εμπορική δραστηριότητα. Είναι λοιπόν φανερό ότι σ' αυτή την περίπτωση η NB ανταγωνίζεται ευθέως την [...], η οποία την περίοδο εκείνη είχε τη δυνατότητα να εναποθηκεύσει τη ζάχαρη που αγόραζε από την BS και να παίρνει τις επιστροφές δαπανών εναποθήκευσης. Αυτή η δυνατότητα δεν υπήρχε για την NB. Είναι επίσης φανερό ότι η BS είναι απολύτως ικανή να προμηθεύει μεγάλες ποσότητες ζάχαρης αρκεί να το επιθυμεί, όπως π.χ. έκανε στην περίπτωση της [...]. Η Επιτροπή, λοιπόν, δεν δέχεται για την BS την ύπαρξη ανυπέρβλητων δυσκολιών στην προμήθεια της NB με ζάχαρη από ζαχαρότευτλα.

Εκπτώσεις «πίστεως» ή «ομαδικής δέσμευσης»

Στοιχεία της Επιτροπής που αφορούν την προσφορά από μέρους της BS εκπτώσεων πίστεως

(36) Ο [...] είναι όμιλος [...] εταιρειών που ενεργεί ως αγοραστικός όμιλος.

Πριν την είσοδο της NB στο λιανικό εμπόριο ζάχαρης, όλες οι συνεταιριστικές εταιρείες έπρεπε να αγοράζουν κρυσταλλική ζάχαρη από τον Εθνικό Αγοραστικό Όμιλο Συνεταιρισμών (National Co-operative Buing Group CWS) μια και οι BS και η T & L δεν πραγματοποιούσαν πωλήσεις ξεχωριστά σε κάθε μέλος.

(37) Τον Ιούνιο του 1986, δύο από τα μέλη αυτού του ομίλου, [...], αποφάσισαν να αρχίσουν να αγοράζουν κρυσταλλική ζάχαρη σε συσκευασία του 1 κιλού από την NB, η οποία συμφώνησε να πωλεί ξεχωριστά σε καθεμία συνεταιριστική οργάνωση παρά αποκλειστικά και μόνο στον CWS.

Οι προσφορές της NB στον όμιλο [...] είχαν ως εξής:

[...],
[...].

(38) Η BS, συνειδητοποιώντας ότι έχασε τους 2 από τους 7 πελάτες που ανήκαν στον αγοραστικό όμιλο, υπέβαλε απ' ευθείας σ' αυτόν την εξής προσφορά, με ισχύ από [...]:

i) τιμή ανεξάρτητα από τον αριθμό των μελών του ομίλου που θα πραγματοποιηθούν αγορές από την BS: [...],

ii) εκπτώσεις πίστεως («ομαδικής δέσμευσης»): [...] μόνον εάν *όλα* τα μέλη του ομίλου [...] πραγματοποιήσουν τις αγορές. τους κρυσταλλικής ζάχαρης από την BS (δηλαδή καθαρή τιμή [...]).

(39) Ακολούθως η [...] συμφώνησε να ξαναρχίσει να κάνει τις αγορές της από την BS ενώ η [...] αρνήθηκε. Κάτω από αυτές τις συνθήκες, η BS συμφώνησε να δοθεί η έκπτωση στα υπόλοιπα [...] από τα μέλη του ομίλου που έκαναν τις αγορές τους από αυτήν.

ΝΟΜΙΚΗ ΕΚΤΙΜΗΣΗ

Άρθρο 86

(40) Σύμφωνα με το άρθρο 86, θεωρείται ασυμβίβαστη με την κοινή αγορά και απαγορεύεται, κατά το μέτρο που δύναται να επηρεάσει το εμπόριο μεταξύ κρατών μελών, η καταχρηστική εκμετάλλευση από μία ή περισσότερες επιχειρήσεις της δεσπόζουσας θέσης τους εντός της κοινής αγοράς ή σημαντικού τμήματός της.

Α. Η σχετική αγορά

(41) Προκειμένου η Επιτροπή να προσδιορίσει κατά πόσο η BS κατέχει δεσπόζουσα θέση κατά την έννοια του άρθρου 86, είναι αναγκαίο να δοθεί ο ορισμός της σχετικής αγοράς, δηλαδή ο χώρος και ο τομέας των προϊόντων στον οποίο πρέπει να κριθεί η οικονομική δύναμη της επιχειρήσεως, περί ης ο λόγος, έναντι των ανταγωνιστών και των πελατών της.

Η σχετική αγορά προϊόντων

(42) Η σχετική αγορά αφορά την κρυσταλλική ζάχαρη. Η εν λόγω αγορά υποδιαιρείται σε δύο επιμέρους αγορές ζάχαρης, που είτε προορίζεται για τη λιανική πώληση είτε για βιομηχανική χρήση.

Ειδικά ζάχαρα, ρευστά ζάχαρα και σιρόπια, επειδή χρησιμοποιούνται για διαφορετικούς σκοπούς από ό,τι οι κρυσταλλικές ζάχαρες, δεν ανταποκρίνονται στις ίδιες ανάγκες και γι' αυτό το λόγο δεν αποτελούν μέρος της σχετικής αγοράς προϊόντος γιατί είναι υποκατάστατα από πλευράς καταναλωτή.

Υποκατάστατα ζάχαρης που παράγονται βιομηχανικά, όπως ζαχαρίνη, κυκλαμίνες και ασπαρτάμη, ανταγωνίζονται τη φυσική ζάχαρη σε περιορισμένες χρήσεις, όπως προϊόντα «διαίτης», και έτσι δεν αποτελούν μέρος της ίδιας αγοράς προϊόντος με την κρυσταλλική ζάχαρη (1).

Η σχετική αγορά από γεωγραφική άποψη

(43) Στην ΕΟΚ (2) δίνεται σε κάθε κράτος μέλος βασική ποσότητα ζάχαρης από ζαχαρότευτλα, την οποία αυτό την απονέμει βάσει ποσοστώσεων στις εταιρείες επεξεργασίας ζαχαροτεύτλων που βρίσκονται στο έδαφός του. Αυτή η ζάχαρη είναι γνωστή ως A/B.

(1) Για περισσότερες λεπτομέρειες περί των διαφόρων γλυκαντικών και των ιδιαιτέρων χαρακτηριστικών τους, βλέπε παραγράφους 2.59 έως 2.75 της έκθεσης της επιτροπής μονοπωλίων και συγχωνεύσεων για τις υφιστάμενες και προτεινόμενες συγχωνεύσεις μεταξύ των Tate & Lyle plc ή Ferruzzi Finanziaria Spa και S & W Berisford (HMSO cm 89) (παρακάτω «δεύτερη έκθεση της ΕΜΣ»).

(2) Για περισσότερη σε βάθος ανάλυση των μηχανισμών και κανονισμών που διέπουν το καθεστώς ζάχαρης της ΕΟΚ βλέπε την έκθεση της επιτροπής μονοπωλίων και συγχωνεύσεων για την πρόταση συγχώνευσης των S & W Berisford και British Sugar Corporation Limited, στις 25 Μαρτίου 1981 (ISBN 0 10 224181 3) στο εξής αναφερόμενη ως «πρώτη έκθεση της ΕΜΣ», και την έκθεση της ΕΜΣ για τις υπάρχουσες και προτεινόμενες συγχωνεύσεις μεταξύ Tate & Lyle plc ή Ferruzzi Finanziaria Spa S & W Berisford (HMSO cm 89) και δεύτερη έκθεση της ΕΜΣ.

Η BS όντας η μόνη εταιρεία επεξεργασίας ζαχαρότευτλων στο Ηνωμένο Βασίλειο λαμβάνει το σύνολο της βασικής ποσότητας του Ηνωμένου Βασιλείου (σήμερα 1 144 000 τόνοι ετησίως). Αυτή η «ποσόστωση» αποτελεί την ανώτατη ποσότητα ζάχαρης που παράγει η BS και δικαιούται να πωλήσει μέσα στην Κοινότητα, μια και ένα σύστημα τιμών παρέμβασης λειτουργεί για πωλήσεις ζάχαρης μέσα στο χώρο της Κοινότητας. Αυτή η ποσόστωση ζάχαρης είναι δυνατό να πωληθεί εκτός της Κοινότητας με επιστροφή λόγω εξαγωγής. Οποιαδήποτε ποσότητα ζάχαρης παραγόμενη πέρα από αυτή την ποσόστωση πρέπει να εξαχθεί από την Κοινότητα χωρίς επιστροφές λόγω εξαγωγής (ζάχαρη Γ) ή να μεταφερθεί στην ποσόστωση A/B του επόμενου έτους. Ορισμένες εταιρείες οι οποίες εναποθηκεύουν ζάχαρη δικαιούνται επιστροφή εναποθήκευσης ζάχαρης από την ΕΟΚ. Τέτοιες επιστροφές χορηγούνται μόνο στην περίπτωση εναποθήκευσης ζάχαρης από τεύτλα.

Η βασική ποσότητα του Ηνωμένου Βασιλείου καλύπτει περίπου το μισό των συνολικών αναγκών της χώρας σε ζάχαρη. Το υπόλοιπο καλύπτεται με την εισαγωγή νωπών ζαχαροκάλαμων από χώρες ΑΚΕ σε εφαρμογή ενός πρωτοκόλλου της σύμβασης της Λομέ (1). Η επεξεργασία τους γίνεται από την Tate & Lyle (T & L στο εξής). Η συνολική παραγωγή ζάχαρης των BS και T & L είναι αρκετή για να καλύψει την εσωτερική ζήτηση του Ηνωμένου Βασιλείου.

(44) Κατά τα αμέσως προηγούμενα έτη, οι εισαγωγές αποτελούσαν περίπου το 5 έως 10 % της συνολικής κατανάλωσης ζάχαρης στο Ηνωμένο Βασίλειο. Το ποσοστό αυτό θεωρείται ότι αποτελεί σε μεγάλο βαθμό το δομικό όριο των εισαγγών, οι οποίες δεν φαίνεται ότι θα το υπερβούν για τους ακόλουθους λόγους:

i) Εξαιτίας του φυσικού εμποδίου που αποτελεί η Μάγχη, το οποίο επαυξάνει το κόστος μεταφοράς, οι παραγωγοί ζάχαρης είναι σε θέση να χρεώσουν μια πρόσθετη επιβάρυνση στην τιμή της ζάχαρης συγκριτικά με τις τιμές στην ηπειρωτική Ευρώπη. Οι τιμές για το Ηνωμένο Βασίλειο κατά κανόνα καθορίζονται από την BS λίγο πιο χαμηλά από την τιμή που θα επέτρεπε την επικερδή εισαγωγή και πώληση ζάχαρης προερχόμενης από την ηπειρωτική Ευρώπη. Διαπίστωση του γεγονότος γίνεται στην έκθεση της Ειδικής Επιτροπής της Βουλής των Λόρδων για την πολιτική ζάχαρης (2) όπου αναφέρεται:

Παράγραφος 9:

«Σ' αυτές τις εισαγωγές ΕΟΚ οφείλεται το ύψος των τιμών αγοράς στο Ηνωμένο Βασίλειο και σημαίνουν ότι η τιμή της ζάχαρης από τεύτλα και ζαχαροκάλαμο είναι ακριβώς κάτω από αυτά τα όρια. Συνακόλουθα σημειώνεται έλλειψη ανταγωνισμού στις τιμές. Η μεν Tate & Lyle καλύπτει το σύνολο των δυνατοτήτων παραγωγής της με τις επιδοτήσεις της αγοράς του Ηνωμένου Βασιλείου, η δε BS μειώνει τις τιμές της τόσο όσο είναι αναγκαίο για να μπορεί να πωλεί την αυξημένη παραγωγή της και όχι περισσότερο. Αντιμέτωποι με αυτή την κατάσταση, οι χρήστες βιομηχανικής ζάχαρης έδειξαν προθυμία να κάνουν εισαγωγές από την ηπειρωτική Ευρώπη σαν μια τρίτη πηγή προμήθειας εμπορεύματος.»

Αυτό το συμπέρασμα υποστήριξε και η επιτροπή μονοπωλίων και συγχωνεύσεων (ΕΜΣ) στην παράγραφο 16.25 της δεύτερης έκθεσής της.

ii) Η εισαγωγή ζάχαρης για λιανική πώληση από τα άλλα κράτη μέλη της ΕΟΚ είναι ακόμη πιο δύσκολη από την εισαγωγή βιομηχανικής ζάχαρης γιατί πρέπει, ειδικά γι' αυτό το λόγο, να τυπωθούν χαρτοσακούλες στην αγγλική γλώσσα και γιατί το κόστος μεταφοράς είναι ακόμα μεγαλύτερο λόγω των συνήθως μικρότερων ποσοτήτων που διακινούνται στις λιανικές από ό,τι στις βιομηχανικές πωλήσεις. Αυτό διαπιστώθηκε από την ΕΜΣ και στις δύο εκθέσεις.

iii) Εκτός από το κόστος μεταφοράς, ένας άλλος καθοριστικός παράγοντας είναι η αύξηση ή η μείωση της συναλλαγματικής αξίας της στερλίνας. Αν είναι δυνατή έναντι των άλλων νομισμάτων της ΕΟΚ, οι εισαγωγές είναι φθηνότερες. Αν είναι αδύνατη, οι εισαγωγές ακριβαίνουν. Οι διακυμάνσεις των νομισματικών ισοτιμιών είναι δυνατό να επηρεάσουν την τιμή μέχρι ποσού 15 λιρών στερλινών ανά τόνο κατά τον ένα ή τον άλλο τρόπο. Αν και το σύστημα των νομισματικών εξισωτικών ποσών της Κοινότητας έχει θεσπιστεί για να ελαχιστοποιεί την επίδραση των συναλλαγματικών διακυμάνσεων, δεν τις εξαφανίζει εντελώς. Για παράδειγμα, τους τρεις πρώτους μήνες του 1986 η αξία της στερλίνας μειώθηκε έναντι των νομισμάτων των άλλων κρατών μελών της Κοινότητας, με συνέπεια οι εισαγωγές να γίνουν ακριβές.

Έτσι καμία εταιρεία δεν θα βασισθεί σε μεγάλο βαθμό στις εισαγωγές για την προμήθεια ζάχαρης, δεδομένων των μεγάλων διαφορών στις τιμές εισαγόμενης ζάχαρης. Πάντως, σε ορισμένες περιόδους, κυρίως λόγω των διακυμάνσεων των νομισματικών ισοτιμιών, οι εισαγωγές ζάχαρης αποβαίνουν επικερδείς, και κατά τις περιόδους αυτές οι έμποροι επιχειρούν τέτοιες εισαγωγές.

iv) Πολλοί πελάτες που απαιτούν μεγάλες, συχνές και γρήγορες παραδόσεις επί παραγγελία, θα έπρεπε να καλυφθούν από αποθέματα εισαγόμενης ζάχαρης εναποθηκευμένα στη Μεγάλη Βρετανία με συνέπεια τη δημιουργία μιας πρόσθετης πηγής κόστους.

v) Ακόμα, όπως εξάλλου έδειξε στη δεύτερη έκθεσή της η ΕΜΣ, για να εξασφαλιστεί ένας σημαντικός όγκος εισαγωγών θα ήταν αναγκαία μια κατά πολύ μεγαλύτερη τιμή στη Μεγάλη Βρετανία από

(1) Πρωτόκολλο 3 για ζάχαρη ΑΚΕ συνημμένο στη σύμβαση ΑΚΕ-ΕΟΚ της Λομέ, που υπογράφηκε στις 28 Φεβρουαρίου 1975 και περιέχεται στο πρωτόκολλο 7 της τρίτης σύμβασης ΑΚΕ-ΕΟΚ που υπογράφηκε στη Λομέ στις 8 Δεκεμβρίου 1984.

(2) Βουλή των Λόρδων, σύνοδος 1979/80, 44η Έκθεση της Ειδικής Επιτροπής για τις Ευρωπαϊκές Κοινότητες «Πολιτική ζάχαρης της ΕΟΚ» — 19 Μαρτίου 1980.

ό,τι στην ηπειρωτική Ευρώπη, επειδή οι πιθανοί εξαγωγείς μπορεί να ζητήσουν σημαντική επιδότηση που να τους πείσει να εξάγουν μεγάλες ποσότητες ζάχαρης στη Μεγάλη Βρετανία, ενόψει αντίστοιχων εξαγωγών από τους παραγωγούς της Μεγάλης Βρετανίας.

(45) Για τους λόγους αυτούς, η BS έχει περιθώρια για τον καθορισμό των τιμών στη Μεγάλη Βρετανία, μεταξύ της τιμής παρέμβασης της ΕΟΚ για τη ζάχαρη και της τιμής εισαγωγής στη Μεγάλη Βρετανία μεγάλων ποσοτήτων. Μπορεί να θέσει τιμές ακριβώς κάτω από το ύψος εκείνο στο οποίο οι εισαγωγές από την ηπειρωτική Ευρώπη παύουν να είναι ανταγωνιστικές (εκτός από περιόδους όπου οι συναλλαγματικές διακυμάνσεις καθιστούν προσοδοφόρες τις εισαγωγές) και κατά την περίοδο που μας αφορά όντως έτσι και έκανε.

(46) Πάντως, στο Ηνωμένο Βασίλειο πραγματοποιούνται, κάθε χρόνο, εισαγωγές μικρών ποσοτήτων γύρω στο 5 έως 10 % των ετήσιων συνολικών πωλήσεων. Αυτές γίνονται κυρίως για το λόγο ότι όλοι οι μεγάλοι αγοραστές ζάχαρης αναζητούν μια τρίτη πηγή προμήθειας εμπορεύματος εκτός του Ηνωμένου Βασιλείου, για να έχουν εξασφαλισμένο το συνεχή εφοδιασμό τους αν προκύψει έλλειψη ζάχαρης, όπως συνέβη την περίοδο 1974/75 και για να παρουσιάσουν στους βρετανούς παραγωγούς την απειλή ανταγωνισμού. Επιπλέον, ορισμένοι έμποροι εισάγουν ζάχαρη εφόσον οι όροι είναι ευνοϊκοί.

(47) Έτσι, για τους λόγους αυτούς, ο ρόλος των εισαγωγών στη βρετανική αγορά υπήρξε μάλλον συμπληρωματικός της ντόπιας ζάχαρης, και όχι πλήρως ανταγωνιστικός.

(48) Η μόνη περιοχή του Ηνωμένου Βασιλείου όπου ισχύουν διαφορετικές συνθήκες είναι η Βόρεια Ιρλανδία. Ζάχαρη δεν παράγεται εκεί και εξαιτίας του κόστους μεταφοράς το μεγαλύτερο μέρος του εφοδιασμού γίνεται από την Ιρλανδία. Αυτό το συμπέρασμα ενισχύεται από τη δεύτερη έκθεση της ΕΜΣ (βλέπε παράγραφο 16.27).

(49) Γι' αυτό το λόγο η Επιτροπή συμπεραίνει ότι σύμφωνα με το άρθρο 86 η σχετική αγορά ορίζεται ως αυτή της λιανικής και βιομηχανικής κρυσταλλικής ζάχαρης στη Μεγάλη Βρετανία, η οποία αποτελεί σημαντικό τμήμα της κοινής αγοράς.

Β. **Δεσπόζουσα θέση**

Η BS κατέχει δεσπόζουσα θέση στη βρετανική αγορά ζάχαρης

(50) Οι παράγοντες οι οποίοι πρέπει να ληφθούν υπόψη στην απόφαση για το εάν η BS κατέχει ή όχι δεσπόζουσα θέση στη βρετανική αγορά βιομηχανικής και λιανικής ζάχαρης, έχουν ως εξής.

i) Μερίδιο στη βρετανική αγορά ζάχαρης

Σύμφωνα με τα στοιχεία που έθεσε στη διάθεσή μας η NB, την περίοδο 1984/85 η BS κατέχει το 58 % της σχετικής αγοράς (κρυσταλλικής ζάχαρης), η Tate & Tyle το 37 % και οι εισαγωγές το 5 %. Τα στοιχεία αυτά συμπίπτουν και με τις εκτιμήσεις της ίδιας της BS όσον αφορά το μερίδιό της στην αγορά (οι οποίες περιέχονται στην κοινοποίηση του προγράμματος συμμόρφωσης της BS) που η BS αναφέρει ότι είναι 58 % περίπου στην περίοδο 1984/85.

Στη δεύτερη έκθεση της ΕΜΣ, γινόταν η εκτίμηση ότι η BS έχει το 57 % της αγοράς και το 61 % του τομέα άσπρης κρυσταλλικής ζάχαρης (βλέπε παράγραφο 2.66 της έκθεσης).

ii) Ανταγωνιστική ικανότητα των λοιπών δυνάμεων της αγοράς

Tate & Lyle

(51) Η Tate & Lyle, επιχείρηση που προβαίνει σε ραφινάρισμα ζάχαρης από ζαχαροκάλαμο, έχει σημαντικά μειονεκτήματα σε σχέση με την BS. Εξαιτίας της πολιτικής τιμών της Κοινότητας, μειονεκτεί όσον αφορά το κόστος επεξεργασίας ζαχαροκάλαμου, σε σύγκριση με το κόστος επεξεργασίας ζαχαρότευτλων, με αποτέλεσμα η Τ & L να έπεται στον καθορισμό τιμών. Αυτό διαπιστώθηκε και από την ειδική επιτροπή της Βουλής των Λόρδων για την πολιτική ζάχαρης της ΕΟΚ το 1980.

«Υπάρχει ήδη έλλειψη ανταγωνισμού των τιμών στην αγορά του Ηνωμένου Βασιλείου μια και το πλαίσιο διαμόρφωσης των τιμών στις Κοινότητες σημαίνει ότι η Tate & Lyle έχει πολύ μικρό περιθώριο που να της επιτρέπει να συνεχίσει την παραγωγή και την πώληση ζάχαρης από ζαχαροκάλαμο στο Ηνωμένο Βασίλειο, εκτός εάν υπάρξει ουσιαστική επιδότηση της αγοράς πάνω από την τιμή παρεμβάσεως, ενώ το ίδιο πλαίσιο διαμόρφωσης των τιμών δίνει στην BSC ένα πολύ άνετο περιθώριο (13 λίρες στερλίνες ανά τόνο στην εσοδεία 1978/79, έναντι 2 λιρών στερλινών ανά τόνο για την Tate & Lyle).

Η Επιτροπή έλαβε υπόψη της τα παράπονα των χρηστών ζάχαρης, που αφορούν την έλλειψη ανταγωνισμού στις τιμές μια και, κατά τους ισχυρισμούς για έντονο ανταγωνισμό μέσα στην αγορά, φαίνεται ότι οι τιμές στην αγορά του Ηνωμένου Βασιλείου υπαγορεύονται από τις τιμές στις οποίες είναι δυνατό να εισαχθεί ζάχαρη από την ηπειρωτική Ευρώπη. Ακόμα είναι φανερό ότι ο ένας από τους δύο κύριους προμηθευτές ζάχαρης δεν μπορεί να ανταγωνιστεί αποτελεσματικά τους υπόλοιπους, εξαιτίας των περιορισμένων δυνατοτήτων επεξεργασίας που παρέχονται στους παραγωγούς ζάχαρης από ζαχαροκάλαμο, μέσα στο καθιερωμένο πλαίσιο υποστήριξης των τιμών ζάχαρης από τεύτλα.»

(52) Η Επιτροπή συμφωνεί με την άποψη της Βουλής των Λόρδων και θεωρεί ότι τα δεδομένα πάνω στα οποία βασίστηκε η ανωτέρω έκθεση δεν έχουν στην ουσία μεταβληθεί από το 1981 μέχρι σήμερα. Το γεγονός ότι η BS είναι αυτή που επιβάλλει τις τιμές και η Τ & L αυτή που ακολουθεί, εξαιτίας των σχετικών περιορισμένων δυνατοτήτων επεξεργασίας τεύτλων, το υπογράμμισε και η ΕΜΣ στη δεύτερη έκθεσή της, (βλέπε παραγράφους 16.37 και 16.59).

(53) Έτσι, η Επιτροπή συμπεραίνει ότι η BS επιβάλλει τις τιμές στη σχετική αγορά ενώ η T & L την ακολουθεί. Η Επιτροπή δέχεται το γεγονός ότι, όπως υπογράμμισε και η ΕΜΣ, η T & L με παραγωγή παρόμοια σε ποσότητα με αυτή της BS, ανταγωνίζεται την τελευταία στο χώρο των μεμονωμένων πελατών. Αλλά θεωρεί ότι αυτός ο οριακός ανταγωνισμός δεν εμποδίζει την BS να έχει δεσπόζουσα θέση στη σχετική αγορά, λαμβάνοντας υπόψη ότι η T & L «δεν είναι σε θέση να αυξήσει τις τιμές με δική της πρωτοβουλία και είναι απρόθυμη, εξαιτίας της οικονομικής της θέσεως, να προκαλέσει μια γενική πτώση των τιμών (1).»

Εισαγωγές

(54) Η εισαγωγή ζάχαρης ενεργεί ως περιορισμός των τιμών που επιβάλλει η BS για την εγχώρια παραγωγή ζάχαρης, και δίνει, έτσι, ορισμένα περιθώρια σ' αυτήν για τον καθορισμό των τιμών ζάχαρης στο Ηνωμένο Βασίλειο. Κατά την εξεταζόμενη περίοδο, η BS καθόρισε τιμές στη Βρετανία ελάχιστα κατώτερες από αυτές υπό τις οποίες θα ήταν σταθερά επικερδής η επιχείρηση εισαγωγών. Ο ρόλος των εισαγωγών στη βρετανική αγορά υπήρξε συνεπώς μάλλον συμπληρωματικός της εντόπιας ζάχαρης και όχι πλήρως ανταγωνιστικός. Ενόψει τούτων, η Επιτροπή θεωρεί ότι ο ανταγωνισμός από την εισαγόμενη ζάχαρη δεν εμπόδισε την BS να έχει δεσπόζουσα θέση σύμφωνα με το άρθρο 86.

iii) Η ικανότητα της BS να αυξάνει μονομερώς τις τιμές με τις οποίες συμμορφώνεται η υπόλοιπη αγορά

(55) Την 1η Ιουλίου 1986, η BS αύξησε την τιμή της ζάχαρης λιανικού εμπορίου έναντι όλων των πελατών της κατά 10 λίρες στερλίνες ανά τόνο. Κατόπιν, στις 20 Οκτωβρίου 1986, αύξησε περαιτέρω την τιμή για την ίδια ζάχαρη κατά 10 λίρες στερλίνες ανά τόνο. Η BS κατάφερε να διατηρήσει αυτές τις αυξήσεις ενώ οι άλλοι παραγωγοί λιανικής ζάχαρης αύξησαν, επίσης, τις τιμές τους ανάλογα.

Αυτό δείχνει ότι η BS έχει «τη δύναμη να καθορίζει τις τιμές [...] για ένα σημαντικό μέρος των υπό συζήτηση προϊόντων» (2) και ακόμα ότι έχει «τη δύναμη να συμπεριφέρεται κατά μεγάλο μέρος ανεξάρτητα από τους ανταγωνιστές, τους πελάτες και τελικά από τους ίδιους τους καταναλωτές» (3).

iv) Εμπόδια στην είσοδο

α) Ζάχαρη από τεύτλα

Σύμφωνα με τους κανονισμούς του Συμβουλίου (ΕΟΚ) αριθ. 1785/81 (4), όπως τροποποιήθηκε τελευταία από τον κανονισμό (ΕΟΚ) αριθ. 1107/88 (5), και (ΕΟΚ) αριθ. 193/82 (6), το Ηνωμένο Βασίλειο έχει τη δυνατότητα όχι όμως και την υποχρέωση να αναδιανείμει τη βασική ποσότητα ζάχαρης που έχουν λάβει παραγωγοί του Ηνωμένου Βασιλείου, σε άλλους παραγωγούς. Προς το παρόν, η BS λαμβάνει το σύνολο της βασικής ποσότητας για το Ηνωμένο Βασίλειο και δεν φαίνεται πιθανό να δώσει η βρετανική κυβέρνηση μέρος της ποσότητας αυτής σε νέο παραγωγό, δεδομένου ότι η BS έχει ήδη επαρκές, σύγχρονο και παραγωγικό δυναμικό για την παραγωγή όλης της βασικής ποσότητας του Ηνωμένου Βασιλείου.

(56) Η BS διαθέτει ένα καλά αναπτυγμένο ολοκληρωμένο σύστημα παραγωγής και είναι υπεύθυνη για όλα τα στάδια παραγωγής από την προμήθεια των καλλιεργητών με σπόρο, μέχρι την πώληση του έτοιμου προϊόντος. Η λειτουργία ενός τόσο καθιερωμένου, εξελιγμένου και ολοκληρωμένου συστήματος κάνει δύσκολη την ύπαρξη ενός νέου παραγωγού, ο οποίος θα παρήγαγε μόνο σε επίπεδο παραγωγής.

(57) Κατ' αυτό τον τρόπο υψώνονται σημαντικά εμπόδια για την είσοδο στο χώρο παραγωγής ζάχαρης από τεύτλα. Πράγματι, το γεγονός ότι δεν έχει εγκατασταθεί νέος παραγωγός ζάχαρης από τεύτλα από το 1936 και μετά, παρά το γεγονός ότι η BS υπήρξε διαρκώς κερδοφόρα, αποδεικνύει ότι τα εμπόδια αυτά είναι ουσιαστικά και πολύ σημαντικά.

β) Ζάχαρη από ζαχαροκάλαμο

(58) Δεν φαίνεται πιθανή η είσοδος στην αγορά νέας εταιρείας εισαγωγής και επεξεργασίας ζαχαροκάλαμου, διότι όσον αφορά το κόστος παραγωγής οι παραγωγοί ζάχαρης από ζαχαροκάλαμο βρίσκονται σε μειονεκτική θέση σε σχέση με τους παραγωγούς ζάχαρης από τεύτλα.

γ) Εισαγωγές

(59) Όπως αναφέρθηκε προηγουμένως, οι εισαγωγές δεν μπορούν να ανταγωνιστούν πλήρως τη βρετανική εγχώρια ζάχαρη.

Συμπέρασμα

(60) Η Επιτροπή, λαμβάνοντας υπόψη το υψηλό μερίδιο της BS στη σχετική αγορά, την αδυναμία των κυρίων ανταγωνιστών της να την ανταγωνιστούν αποτελεσματικά, τα υπάρχοντα εμπόδια για την είσοδο στη βρετανική αγορά ζάχαρης και την αποδεδειγμένη της ικανότητα να επηρεάζει μονομερώς την τιμή πωλήσεως της ζάχαρης εντός της Βρετανίας, συμπεραίνει ότι η BS κατέχει, κατά την έννοια του άρθρου 86, δεσπόζουσα θέση στη σχετική αγορά λευκής κρυσταλλικής ζάχαρης για λιανική και βιομηχανική πώληση στη Μεγάλη Βρετανία.

Γ. **Κατάχρηση της δεσπόζουσας θέσης**

Άρνηση να προμηθεύσει ζάχαρη

(61) Η BS αρνήθηκε να εφοδιάσει την NB με ζάχαρη για βιομηχανική χρήση. Ενώ κατά την περίοδο 1985/86 η NB ζήτησε 30 000 τόνους βιομηχανικής ζάχαρης, η BS προθυμοποιήθηκε να της προσφέρει μόνο 7 148 τόνους ή 30 000 τόνους ζάχαρης «ειδικού κόκκου» σε

(1) Δεύτερη έκθεση της ΕΜΣ, παράγραφος 16.6.
(2) Βλέπε τον ορισμό του ΔΕΚ για τη δεσπόζουσα θέση στην υπόθεση Continental Cani υπόθ. 6/72, συλλογή 1973, σ. 215.
(3) Βλέπε την απόφαση του ΔΕΚ στην υπόθεση United Brands, συλλογή 1978, σ. 207.
(4) ΕΕ αριθ. L 177 της 1. 7. 1981, σ. 4.
(5) ΕΕ αριθ. L 110 της 20. 4. 1983, σ. 20.
(6) ΕΕ αριθ. L 21 της 29. 1. 1982, σ. 3.

τιμή τόσο υψηλή που η NB θα ήταν αδύνατο να χρησιμοποιήσει τη ζάχαρη. Η BS ισχυρίζεται ότι η άρνησή της αυτή να ανταποκριθεί στις ανάγκες της NB δικαιώνεται από την ανάγκη εφαρμογής ενός συστήματος ποσοστώσεων.

(62) Τα στοιχεία, πάντως, που παρατέθηκαν παραπάνω δείχνουν ότι το πρόγραμμα ποσοστώσεων που εφάρμοσε η BS δεν ήταν αναγκαίο και υιοθετήθηκε μόνο για να δικαιολογήσει την άρνησή της να εφοδιάσει με εμπόρευμα την NB.

Η άρνηση αυτή στόχο είχε την απομάκρυνση από την αγορά της NB σαν παραγωγού ζάχαρης λιανικού εμπορίου. Η αναμενόμενη και φυσική συνέπεια της άρνησης αυτής θα ήταν η υποχώρηση της NB από την αγορά λιανικής ζάχαρης. Όντως, τόσο το χειρόγραφο σημείωμα του διευθυντή marketing της BS που προτείνει την άρνηση εφοδιασμού της NB, όσο και άλλα έγγραφα που βρέθηκαν στην BS και που αφορούσαν την τακτική αποκλεισμού από τους καταλόγους προμηθευτών, αποδεικνύουν ότι η BS αρνήθηκε να προμηθεύσει ζάχαρη στην NB, γι' αυτόν ακριβώς το λόγο.

(63) Η NB δεν είναι δυνατόν να θεωρηθεί νέος πελάτης της BS όσον αφορά την άρνηση αυτή. Η BS είχε στο παρελθόν εφοδιάσει την NB με ζάχαρη για βιομηχανική χρήση (π.χ. 30 000 τόνους την περίοδο 1984/85) ποσότητα και τύπο ζάχαρης παρόμοιο με αυτόν που η NB ζητούσε στην προκείμενη περίπτωση. Το γεγονός ότι η NB είχε την πρόθεση να συσκευάσει μέρος της ποσότητας αυτής σε συσκευασίες για το λιανικό εμπόριο το δε υπόλοιπο να το πωλήσει σε βιομηχανίες, όπως έκανε και στο παρελθόν, δεν θα πρέπει να έχει ως συνέπεια να θεωρηθεί η NB στη συγκεκριμένη περίπτωση ως νέος πελάτης.

(64) Η Επιτροπή θεωρεί ότι η BS καταχράστηκε τη δεσπόζουσα θέση την οποία κατέχει, αρνούμενη, χωρίς αντικειμενικό λόγο, να προμηθεύσει την NB με ζάχαρη για βιομηχανική χρήση με πρόθεση ή αναμενόμενο αποτέλεσμα την επίσπευση της απομάκρυνσης της NB από την αγορά ζάχαρης λιανικού εμπορίου του Ηνωμένου Βασιλείου περιορίζοντας, κατ' αυτό τον τρόπο, τον ανταγωνισμό στην αγορά αυτή.

Αυτό το συμπέρασμα στηρίζεται και στην απόφαση του Δικαστηρίου των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων στις συνεκδικασθείσες υποθέσεις 6 και 7/73 ICI και CSC κατά της Επιτροπής («Διαλυτικά του εμπορίου») (1). Στην περίπτωση αυτή το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο έκρινε ότι:

«... μια επιχείρηση που κατέχει δεσπόζουσα θέση στην παραγωγή μιας πρώτης ύλης και είναι γι' αυτό το λόγο σε θέση να ελέγχει τους κατασκευαστές παραγώγων, δεν επιτρέπεται, μόνο και μόνο επειδή επιθυμεί να αρχίσει την κατασκευή αυτών των παραγώγων, να ενεργεί κατά τρόπο που να εξαφανίζει τον ανταγωνισμό πράγμα που, στην υπό κρίση υπόθεση, θα σήμαινε τον παραγκωνισμό ενός από τους κύριους κατασκευαστές αιθαμβουτόλης της κοινής αγοράς. Μια τέτοια συμπεριφορά είναι αντίθετη με τους αντικειμενικούς στόχους που εκφράζονται στο άρθρο 3 στοιχείο στ) της συνθήκης και περιγράφονται πληρέστερα στα άρθρα 85 και 86, και συνεπάγεται από αυτό ότι μια επιχείρηση κατέχουσα δεσπόζουσα θέση στην αγορά πρώτων υλών και η οποία αρνείται να εφοδιάσει έναν πελάτη της με πρώτη ύλη, με αντικειμενικό στόχο να κρατήσει την πρώτη ύλη για να κατασκευάσει μόνη της τα ίδια παράγωγα που παράγει ο πελάτης της, και *η οποία με τον τρόπο αυτό διακινδυνεύει να αποκλείσει οποιοδήποτε ανταγωνισμό από μέρους του πελάτη της, καταχράται της δεσπόζουσας θέσης της κατά την έννοια του άρθρου 86*» (η έμφαση προστέθηκε αργότερα).

Η πολιτική τιμών της BS

i) Η πολιτική τιμών της BS όσον αφορά τις πωλήσεις ζάχαρης για το λιανικό εμπόριο από τότε που η NB εισήλθε στην αγορά ζάχαρης λιανικού εμπορίου

(65) Οι πληροφορίες για τη διαμόρφωση των τιμών που αναφέρθηκαν παραπάνω δείχνουν ότι η BS είχε αναλάβει μια εκστρατεία μείωσης των τιμών, αφήνοντας ένα ανεπαρκές περιθώριο για την επιβίωση μακροπρόθεσμα ενός συσκευαστή και πωλητή της ζάχαρης, με την ίδια παραγωγική αποδοτικότητα όπως η BS.

(66) Η διατήρηση, εκ μέρους μιας εταιρείας που έχει δεσπόζουσα θέση στις αγορές πρώτης ύλης και ενός αντίστοιχου παράγωγου προϊόντος, ενός περιθωρίου μεταξύ της τιμής της πρώτης ύλης, την οποία χρεώνει στις εταιρείες που την ανταγωνίζονται στην κατασκευή του παράγωγου προϊόντος, και της τιμής την οποία χρεώνει για το παράγωγο προϊόν καθεαυτό, το οποίο δεν αντανακλά επαρκώς το κόστος μετατροπής, της δεσπόζουσας εταιρείας (στην περίπτωση αυτή το περιθώριο που διατηρούσε η BS μεταξύ των τιμών της ζάχαρης για βιομηχανική χρήση και της ζάχαρης για το λιανικό εμπόριο, σε σύγκριση με το κόστος ανασυσκευασίας της) με συνέπεια να είναι περιορισμένος ο ανταγωνισμός στο παράγωγο προϊόν (2).

Στην παρούσα περίπτωση, η ενέργεια της BS να μειώσει το περιθώριο μεταξύ των τιμών της ζάχαρης για βιομηχανική χρήση και της ζάχαρης για το λιανικό εμπόριο τόσο ώστε να πραγματοποιεί λιανικές πωλήσεις ζάχαρης σε τιμές οι οποίες δεν αντανακλούσαν το κόστος μετατροπής, αποτελεί κατάχρηση της δεσπόζουσας θέσης της και περιορισμό του ανταγωνισμού, κατά την έννοια του άρθρου 86. Είναι φανερό από τα στοιχεία, όπως αυτά παρατέθηκαν πιο πάνω, ότι εάν η BS διατηρούσε αυτό το περιθώριο μακροπρόθεσμα, η NB και οποιαδήποτε άλλη εταιρεία με την ίδια παραγωγική ικανότητα ανασυσκευασίας, όπως η BS, και χωρίς εσωτερική πηγή εφοδιασμού με βιομηχανική ζάχαρη, θα ήταν αναγκασμένη να εγκαταλείψει την αγορά ζάχαρης λιανικού εμπορίου του Ηνωμένου Βασιλείου. Έτσι, τοπο-

(1) 6. 3. 1974, συλλογή ΔΕΚ 1974, σ. 223, σημείο 25 του σκεπτικού, επίσης United Brands κατά της Επιτροπής (Υπόθεση 22/76, 14. 2. 1978, συλλογή ΔΕΚ 1978, σ. 207).

(2) Για παρόμοια υπόθεση στο πλαίσιο της συνθήκης ΕΚΑΧ, βλέπε National Carbonising Company κατά Επιτροπής, αριθ. 109/75, 22. 10. 1975, συλλογή ΔΕΚ 1975, σ. 1193.

θετούμενη στο πλαίσιο των άλλων καταχρήσεων που περιγράφηκαν παραπάνω, και λόγω του γεγονότος ότι η πρόθεση ή η φυσική και αναμενόμενη συνέπεια της τήρησης αυτής της πολιτικής καθορισμού τιμών, από την BS, θα ήταν η απομάκρυνση της NB από την αγορά ζάχαρης λιανικής της Βρετανίας, η Επιτροπή θεωρεί ότι η εν λόγω πολιτική τιμών της BS αποτελεί κατάχρηση της δεσπόζουσας θέσης της κατά την έννοια του άρθρου 86.

(67) Στη γραπτή της απάντηση στη γνωστοποίηση αιτιάσεων, η BS αναφέρει ότι το περιεχόμενο ορισμένων εγγράφων είχε αποκαλυφθεί μόνο στους δικηγόρους της και όχι στην ίδια. Αυτά τα έγγραφα περιγράφουν λεπτομερώς το κόστος της NB για ανασυσκευασία βιομηχανικής ζάχαρης σε συσκευασίες για το λιανικό εμπόριο.

Η BS ισχυρίζεται ότι αυτά τα έγγραφα μπορούν να εκτιμηθούν αποτελεσματικά μόνον από την ίδια και όχι από τους δικηγόρους της, και ότι γι' αυτό το λόγο η Επιτροπή δεν θα έπρεπε να βασιστεί στους αριθμούς που αναφέρονται σ' αυτά.

(68) Σχετικά με την αποκάλυψη του περιεχομένου των εγγράφων αυτών η Επιτροπή παρατηρεί τα εξής:

— τα έγγραφα αυτά είναι φανερό ότι καλύπτονται από το επιχειρηματικό απόρρητο κατά την έννοια του άρθρου 20 του κανονισμού αριθ. 17 (και τα οποία η NB επέμεινε να παραμείνουν απόρρητα έναντι της BS) στα οποία θα ήταν αδικαιολόγητη η πρόσβαση της BS,

— το κόστος της NB δόθηκε, με γενικούς τίτλους, στην BS, με τη γνωστοποίηση αιτιάσεων. Οι υπό συζήτηση λεπτομερείς πληροφορίες τέθηκαν στη διάθεση των δικηγόρων της BS κατόπιν υποσχέσεώς τους να μην αποκαλύψουν τις πληροφορίες αυτές στην BS. Δόθηκε, λοιπόν, η δυνατότητα στους δικηγόρους της BS να επιβεβαιώσουν ότι η Επιτροπή έχει στην κατοχή της έγγραφα που αντικατοπτρίζουν με ακρίβεια τα ποσά που δόθηκαν με γενικούς τίτλους στη γνωστοποίηση αιτιάσεων. Η BS, λοιπόν, ήταν φανερά σε θέση να σχολιάσει τους συνολικούς αριθμούς που περιέχονταν στη γνωστοποίηση αιτιάσεων.

Βάσει των ανωτέρω και λαμβάνοντας επίσης υπόψη το γεγονός ότι αυτά τα στοιχεία αναφέρονται στη γνωστοποίηση αιτιάσεων και στην παρούσα απόφαση με στόχο να αποδειχθεί ότι η λογική συνέπεια της τήρησης, από μέρους της BS, του προαναφερθέντος περιθωρίου τιμών θα ήταν να υποχρεωθεί η NB να εγκαταλείψει την αγορά ζάχαρης λιανικού εμπορίου του Ηνωμένου Βασιλείου, η Επιτροπή θεωρεί ότι το δικαίωμα υπεράσπισης της BS έγινε σεβαστό στο πλαίσιο της παρούσας υπόθεσης.

ii) Τιμές παραλαβής από το εργοστάσιο

(69) Η BS παραδέχτηκε ότι, μέχρι το τέλος του 1986, δεν προμήθευε με ζάχαρη τους πελάτες της, εκτός εάν οι τελευταίοι δέχονταν επίσης να εκτελεστούν οι παραδόσεις από την ίδια (άσχετα από το εάν η BS έκανε τις μεταφορές η ίδια ή μέσω τρίτων με σύμβαση). Κατ' αυτό τον τρόπο κρατούσε για τον εαυτό της την ξεχωριστή και δευτερεύουσα δραστηριότητα της μεταφοράς και παράδοσης της ζάχαρης η οποία, υπό κανονικές συνθήκες, θα μπορούσε να αναληφθεί από κάποιον ανεξάρτητο τρίτο (π.χ. που δρα ως έμπορος και εκτελεί τις παραδόσεις ζάχαρης σε τρίτους πελάτες κάνοντας χρήση των δικών του μεταφορικών μέσων). Όπως ανέφερε η ΕΜΣ στην παράγραφο 2.104 της δεύτερης έκθεσής της «... οι έμποροι πωλούν επίσης για λογαριασμό τους ζάχαρη που αγοράζουν από τους δύο παραγωγούς του Ηνωμένου Βασιλείου. Η μορφή αυτή ανταγωνισμού αναμένεται να αποτρέψει τους παραγωγούς του Ηνωμένου Βασιλείου από τον καθορισμό υπερβολικά υψηλών τιμών διανομής (αν και όχι σε περίπτωση που αρνούνται να προμηθεύουν ζάχαρη απευθείας από το εργοστάσιο).»

(70) Η Επιτροπή δεν έχει υπόψη της ποιος αντικειμενικός παράγοντας καθιστά αναγκαίο να ασκεί μόνον η BS αυτή τη δραστηριότητα, και το γεγονός ότι μετά την ανάληψη δέσμευσης εκ μέρους της, η BS πρόσφερε στους πελάτες της τη δυνατότητα να επιλέξουν μεταξύ «παράδοσης στον πελάτη» και «παραλαβής από το εργοστάσιο», δείχνει ότι δεν υπάρχει κανένας τέτοιος αντικειμενικός παράγοντας.

(71) Η Επιτροπή θεωρεί ότι η BS αρνούμενη να προσφέρει δυνατότητα επιλογής στους πελάτες της να αγοράσουν ζάχαρη είτε με τιμή παράδοσης είτε με τιμή παραλαβής από το εργοστάσιο, κρατώντας για τον εαυτό της τη δευτερεύουσα δραστηριότητα της παράδοσης της ζάχαρης και περιορίζοντας έτσι τον ανταγωνισμό όσον αφορά τη μεταφορά και παράδοση των προϊόντων, έκανε κατάχρηση της δεσπόζουσας θέσης της στην αγορά ζάχαρης.

(72) Αυτό το συμπέρασμα ενδυναμώνεται από την απόφαση του Δικαστηρίου των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων στην υπόθεση Centre Belge d'Etudes de Marché — Télémarketing SA κατά Compagnie Luxembourgeoise de Télédiffusion SA — Information Publicité Benelux SA.

Στην υπόθεση αυτή το Διαστήριο έκρινε ότι:

«... κατάχρηση, κατά την έννοια του άρθρου 86, υπάρχει στην περίπτωση όπου χωρίς αντικειμενικό λόγο μια επιχείρηση που έχει δεσπόζουσα θέση σε ορισμένη αγορά κρατεί για τον εαυτό της ή για κάποια επιχείρηση του ιδίου ομίλου μια βοηθητική δραστηριότητα, η οποία θα ήταν δυνατό να εκτελεσθεί από άλλη επιχείρηση ως μέρος της δικής της δραστηριότητας σε παρεμφερή αλλά ξεχωριστή αγορά, με την πιθανότητα να εξαλείψει τον ανταγωνισμό από μια τέτοια τρίτη επιχείρηση.»

Ζάχαρη από ζαχαρότευτλα: Δημιουργία διακρίσεων

(73) Η Επιτροπή θεωρεί ότι η BS εφάρμοσε άνισους όρους «επί ισοδυνάμων παροχών έναντι των εμπορικώς συναλλασομένων, με αποτέλεσμα να περιέρχονται αυτοί σε μειονεκτική θέση» (1) και έκανε κατάχρηση της δεσπόζουσας θέσης της, αρνούμενη στην NB ζάχαρη αποκλειστικά από ζαχαρότευτλα, ενώ παράλληλα προμήθευε άλλους με αυτήν.

(1) Άρθρο 86 στοιχείο γ) ΕΟΚ.

Εκπτώσεις πίστεως ή ομαδικής δέσμευσης

(74) Η BS έκανε προσφορά στον [...], η οποία περιλάμβανε την παροχή από πλευράς BS εκπτώσεων επί της τιμής την οποία ήταν πρόθυμη να προσφέρει στα μέλη του ομίλου αγοραστών, τα οποία εκείνη την περίοδο πραγματοποιούσαν τις αγορές τους αποκλειστικά από την BS, εάν όλα τα μέλη της [...] συμφωνούσαν να αγοράζουν στο μέλλον ζάχαρη αποκλειστικά από την BS.

Μια τέτοια προσφορά, που συνεπάγεται την απαίτηση, ορισμένοι υπάρχοντες πελάτες της BS να «δεσμεύουν» άλλες εταιρείες να αγοράζουν αποκλειστικά από την BS, για να έχουν μια μειωμένη τιμή στη ζάχαρη για το λιανικό εμπόριο, αποσκοπεί να στερήσει ή να περιορίσει τις πιθανές δυνατότητες επιλογής των εν λόγω πελατών σε σχέση με τις διάφορες πηγές εφοδιασμού, και ακόμη να εμποδίσει σε άλλους παραγωγούς, και ειδικά στην προκειμένη περίπτωση στην NB, την πρόσβασή τους στην αγορά.

Εξαιτίας αυτών των εκπτώσεων δέσμευσης, ασκήθηκε πίεση στα μέλη εκείνα του [...] που δεν έκαναν τις αγορές τους από την BS, να ξαναρχίσουν τις αγορές τους από αυτήν, όχι μόνο γιατί θα ωφελούνταν τα ίδια από την έκπτωση, αλλά και διότι αν επιθυμούσαν να πραγματοποιήσουν τις αγορές τους από αλλού, λόγω καλύτερων τιμών ή ποιότητας, τα υπόλοιπα μέλη του ομίλου θα ήταν από εκεί και πέρα υποχρεωμένα να πληρώνουν υψηλότερες τιμές για τη ζάχαρη που θα αγόραζαν. Σαν αποτέλεσμα αυτής της προσφοράς της BS ένα μέλος του ομίλου, η [...], που έκανε τις αγορές του από την NB, ξανάρχισε να προμηθεύεται ζάχαρη από την BS.

(75) Η Επιτροπή θεωρεί ότι η BS έκανε κατάχρηση της δεσπόζουσας θέσης της, προσφέροντας προς σύναψη και ακολούθως συνάπτοντας σύμβαση η οποία περιλάμβανε την παροχή εκπτώσεων για «Ομαδική δέσμευση».

(76) Αυτό το συμπέρασμα επιβεβαιώνεται από την απόφαση του Δικαστηρίου των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων στην υπόθεση Hoffman-La-Roche κατά της Επιτροπής [1], στην οποία το Δικαστήριο εξέτασε την εφαρμογή του άρθρου 86 σε συμβάσεις αποκλειστικής αγοράς και εκπτώσεις που αφορούσαν εταιρεία με δεσπόζουσα θέση στην αγορά.

Δ. Συνέπειες επί του εμπορίου μεταξύ κρατών μελών

(77) Η Επιτροπή θεωρεί ότι τα στοιχεία που εκτέθηκαν παραπάνω αποδεικνύουν σαφώς ότι η BS ήταν αναμεμειγμένη σε ενέργειες οι οποίες θα είχαν σαν αναμενόμενο αποτέλεσμα την αναγκαστική υποχώρηση της NB από την αγορά ζάχαρης λιανικού εμπορίου. Και όντως, τα διαθέσιμα στοιχεία στην υπόθεση αυτή (π.χ. τα έγγραφα περί «αποκλεισμού από τους καταλόγους προμηθευτών») αποδεικνύουν ότι οι καταχρήσεις έγιναν με στόχο την απομάκρυνση της NB από την αγορά ζάχαρης για το λιανικό εμπόριο.

Η απομάκρυνση της NB από την αγορά ζάχαρης λιανικού εμπορίου θα επηρέαζε σαφώς το εμπόριο μεταξύ κρατών μελών και, κατά συνέπεια, τη δομή του ανταγωνισμού και του εμπορίου στην Κοινότητα.

(78) Ένας έμπορος ζάχαρης του Ηνωμένου Βασιλείου όπως η NB έχει δύο πηγές ζάχαρης — εσωτερική και από εισαγωγές, και θα εισάγει ζάχαρη για μεταπώληση εφόσον, για παράδειγμα, οι εισαγωγές αυτές θα είναι επικερδείς λόγω συναλλαγματικών διακυμάνσεων. Έτσι, η NB αγόρασε στο παρελθόν, και προτίθεται να αγοράσει στο μέλλον, ζάχαρη από άλλα κράτη μέλη της ΕΟΚ για τις επιχειρήσεις της λιανικού εμπορίου αλλά και για τις βιομηχανικές της δραστηριότητες —, όποτε είναι ευνοϊκοί οι όροι. Σε αντίθεση προς τα επιχειρήματα της BS, οι εισαγωγές αυτές δεν μπορούν να θεωρηθούν αφύσικες και τεχνητές, αλλά μέρος της φυσιολογικής διάρθρωσης του εμπορίου.

Οι εισαγωγές ζάχαρης στο Ηνωμένο Βασίλειο συνίσταντο στο παρελθόν σχεδόν αποκλειστικά σε εισαγωγές βιομηχανικής ζάχαρης (οι εισαγωγές ζάχαρης για το λιανικό εμπόριο είναι δυσχερείς όχι μόνο λόγω του ότι για την προώθηση αυτής της λιανικής πώλησης πρέπει να τυπωθούν ειδικά σακούλες με στοιχεία στην αγγλική γλώσσα, αλλά επιπλέον γιατί οι παραδιδόμενες ποσότητες είναι γενικά μικρότερες για τη ζάχαρη που προορίζεται για λιανική πώληση από ό,τι για τη βιομηχανική ζάχαρη) [2].

Η NB εισήλθε στην αγορά χρησιμοποιώντας, και προτιθέμενη να συνεχίσει να χρησιμοποιεί, εγχώρια και εισαγόμενη βιομηχανική ζάχαρη για τις δραστηριότητες της επανασυσκευασίας. Αποτέλεσμα της εισόδου της NB στην αγορά ήταν να αρχίσει για πρώτη φορά η χρήση εισαγόμενης βιομηχανικής ζάχαρης για την επανασυσκευασία προς λιανική πώληση, όποτε οι όροι χρήσης της ζάχαρης αυτής παρουσιάζονται ευνοϊκοί — και η NB, η οποία είναι η μόνη βρετανική επιχείρηση επανασυσκευασίας χωρίς δική της εσωτερική πηγή παραγωγής ζάχαρης, αποτελεί τη μόνη επιχείρηση επανασυσκευασίας που είναι ελεύθερη να επιλέξει την πηγή ζάχαρης προς επανασυσκευασία μεταξύ είτε της εγχώριας είτε της εισαγόμενης ζάχαρης, ανάλογα με το ποια είναι εκάστοτε η φθηνότερη.

Αν η NB αποχωρούσε από την αγορά, η δυνατότητα αυτή ελεύθερης και ευχερούς πώλησης εισαγόμενης ζάχαρης στη βρετανική αγορά λιανικού εμπορίου θα αποκλειόταν.

Η NB εισήλθε στη βρετανική αγορά λιανικού εμπορίου ζάχαρης έχοντας την πεποίθηση ότι η διαφορά μεταξύ της τιμής πώλησης πακεταρισμένης ζάχαρης και της τιμής πώλησης ζάχαρης χύμα υπερέβαινε κατά πολύ το κόστος της εργασίας συσκευασίας [3]. Η μεγάλη αυτή διαφορά παρουσιαζόταν διότι αν και, όπως αναφέρθηκε παραπάνω, η εισαγόμενη ζάχαρη περιορίζει όντως την τιμή που μπορεί να επιβληθεί για τη βιομηχανική ζάχαρη στη Βρετανία, όμως η εισαγόμενη ζάχαρη δεν μπορεί πράγματι να περιορίσει τις τιμές λιανικής πώλησης λόγω των δυσχερειών

[1] Συλλογή ΔΕΚ 1979, σ. 461, παράγραφος 89. Επίσης United Brands κατά Επιτροπής, συλλογή ΔΕΚ 1978, σ. 207.

[2] Βλέπε για παράδειγμα, παράγραφο 5.8 της πρώτης έκθεσης της ΕΜΣ.

[3] Βλέπε παράγραφο 2.104 της πρώτης έκθεσης ΕΜΣ.

εισαγωγής ζάχαρης προς λιανική πώληση, όπως αυτές εκτέθηκαν παραπάνω. Με την είσοδο της NB στην αγορά λιανικού εμπορίου αποκαταστάθηκε ένας πρώτος δεσμός, ανεξάρτητος από την εσωτερική παραγωγή βιομηχανικής ζάχαρης, μεταξύ της τιμής βιομηχανικής ζάχαρης που περιορίζεται από την τιμή των εισαγωγών και της ζάχαρης λιανικής πώλησης, η τιμή της οποίας δεν περιορίζεται στον ίδιο βαθμό από την τιμή της εισαγόμενης ζάχαρης. Αν η NB αποχωρούσε από την αγορά λιανικού εμπορίου ζάχαρης, ο ανεξάρτητος αυτός δεσμός μεταξύ των τιμών βρετανικής ζάχαρης λιανικού εμπορίου και βιομηχανικής και, συνεπώς, μεταξύ των τιμών εισαγόμενης βιομηχανικής και βρετανικής ζάχαρης λιανικού εμπορίου θα διασπάτο.

Έτσι, η Επιτροπή συνάγει ότι η αποχώρηση της NB από την αγορά ενδέχεται να επιδράσει επί του εμπορίου μεταξύ των κρατών μελών. Αυτό επιβεβαιώνεται από το ακόλουθο επιχείρημα που προέβαλε η BS ενώπιον της ΕΜΣ το 1981, με το οποίο η BS αναγνωρίζει τη σημασία της ζάχαρης που εισάγεται από εμπόρους στον περιορισμό των ανωτάτων τιμών που μπορεί να επιβάλει η BS στη βρετανική αγορά:

«Επειδή η BS ήταν οδηγός των τιμών στο Ηνωμένο Βασίλειο και η Tate & Lyle (λόγω των μικρών περιθωρίων της) ακολουθούσε τις τιμές αυτές, η εισαγόμενη από την ηπειρωτική Ευρώπη ζάχαρη αποτελούσε το κλειδί του ανταγωνισμού τιμών. Όσο υφίστατο ουσιαστικό πλεόνασμα ζάχαρης στην ΕΟΚ, η τιμή ηπειρωτικής ζάχαρης ήταν δυνατό να συνεπάγεται τη διαμόρφωση ανωτάτων τιμών στη χώρα αυτή και ήταν προς το συμφέρον των εμπόρων να πωλούν εισαγόμενη ζάχαρη (επί της οποίας αποκόμιζαν ένα όριο κέρδους και όχι απλώς προμήθεια) που προκαλούσε τον ανταγωνισμό μεταξύ εμπόρων και BS.

(79) Όπως έκρινε το Δικαστήριο στην υπόθεση 27/62 United Brands (σημείο 201 του σκεπτικού), όταν ο κατέχων δεσπόζουσα θέση είναι εγκατεστημένος στην κοινή αγορά και επιδιώκει τον αποκλεισμό ενός ανταγωνιστού επίσης εγκατεστημένου στην κοινή αγορά, είναι αδιάφορο αν αυτή η συμπεριφορά σχετίζεται άμεσα με το εμπόριο μεταξύ των κρατών μελών, εφόσον έχει αποδειχθεί ότι ένας τέτοιος αποκλεισμός θα έχει επιπτώσεις στη δομή του ανταγωνισμού εντός της κοινής αγοράς.

Αυτό συμβαίνει ειδικότερα σε περίπτωση που η δεσπόζουσα εταιρεία επιχειρεί, όπως στην παρούσα υπόθεση, να απομακρύνει έναν ανταγωνιστή του οποίου οι δραστηριότητες περιλαμβάνουν την εισαγωγή, μεταποίηση και μεταπώληση ενός προϊόντος.

Όπως αναφέρθηκε παραπάνω, οι ενέργειες της BS με σκοπό ή αναμενόμενο αποτέλεσμα την επίσπευση αποκλεισμού της NB από την αγορά ζάχαρης, λιανικού εμπορίου, ήταν πιθανό να επιδράσουν στη δομή του ανταγωνισμού και του εμπορίου στο χώρο της κοινής αγοράς και συνεπώς στο εμπόριο μεταξύ κρατών μελών κατά την έννοια του άρθρου 86.

(80) Η άρνηση της BS να πωλήσει ζάχαρη στην NB είχε άμεσες και σημαντικές επιπτώσεις στο εμπόριο μεταξύ των κρατών μελών. Επειδή η NB δεν μπορούσε να αγοράσει ζάχαρη από ζαχαρότευτλα από την BS, αγόρασε τέτοιου είδους ζάχαρη (πιο ακριβά, με τις συνθήκες που επικρατούσαν στην αγορά το 1986) από άλλους παραγωγούς της ΕΟΚ στη Γαλλία, Δανία και τις Κάτω Χώρες. Μέχρι τις 5 Ιουνίου 1986, η NB δεν μπορούσε να χρησιμοποιήσει βιομηχανική ζάχαρη της T & L για να ανασυσκευασία, γιατί [...]. Ακόμη και εάν η NB ήταν σε θέση να αγοράσει ζάχαρη από την T & L για ανασυσκευασία, θα εξακολουθούσε να είναι απρόθυμη να την χρησιμοποιήσει γι' αυτό το σκοπό, επειδή δεν θα λάβαινε τις επιστροφές δαπανών εναποθήκευσης της ΕΟΚ, για την εναποθήκευση ζάχαρης από ζαχαροκάλαμο. Στο σημείο αυτό πρέπει να σημειωθεί ότι η NB παράγγειλε περισσότερο από δύο φορές περισσότερη ζάχαρη για εισαγωγή μεταξύ Οκτωβρίου 1985 - Ιουνίου 1986 σε σχέση με τις ποσότητες που αγοράστηκαν μεταξύ Οκτωβρίου 1984 - Σεπτεμβρίου 1985.

Μ' αυτό τον τρόπο δημιουργήθηκαν τεχνητές εμπορικές ροές μεταξύ των κρατών μελών, δεδομένου ότι εάν η BS δεν είχε αρνηθεί να εφοδιάσει την NB με ζάχαρη, η τελευταία μάλλον θα αγόραζε τη φθηνότερη ζάχαρη της BS και δεν θα είχε πραγματοποιήσει μεγάλο μέρος αυτών των εισαγωγών. Το γεγονός ότι η άρνηση της BS να προμηθεύσει ζάχαρη αύξησε το βαθμό εμπορικών συναλλαγών μεταξύ κρατών μελών δεν αίρει τις επιδράσεις επί του εμπορίου κατά την έννοια του άρθρου 86 από την ενέργεια της BS, όπως έκρινε το Δικαστήριο στην υπόθεση Consten Grundig κατά Επιτροπής (1).

«... αυτό που είναι ιδιαίτερα σημαντικό είναι αν η συμφωνία είναι δυνατόν να αποτελέσει απειλή, άμεση, παρούσα ή δυνητική, για την ελευθερία του εμπορίου μεταξύ κρατών μελών κατά τρόπο ώστε να παραβλάψει την πραγμάτωση των σκοπών μιας ενιαίας αγοράς μεταξύ κρατών μελών. Συνεπώς, το γεγονός ότι μια συμφωνία συνεπάγεται ποσοτική αύξηση, ακόμη και σημαντική, των εμπορικών συναλλαγών μεταξύ κρατών, δεν είναι αρκετό να αποκλείσει την πιθανότητα "επίδρασης" της συμφωνίας στις εμπορικές αυτές συναλλαγές κατά τον προαναφερθέντα τρόπο».

Η άρνηση της BS να εφοδιάσει την NB με βιομηχανική ζάχαρη είχε επίδραση επί του εμπορίου μεταξύ κρατών μελών κατά την έννοια του άρθρου 86.

Η Επιτροπή συνάγει, συνεπώς, ότι η προαναφερθείσα συμπεριφορά της BS επέδρασε επί του εμπορίου κατά την έννοια του άρθρου 86 της Συνθήκης της Ρώμης.

Ε. **Συμπέρασμα**

(81) Βάσει των συλλογισμών που αναφέρθηκαν, η Επιτροπή θεωρεί ότι η BS παρέβη το άρθρο 86 της συνθήκης ΕΟΚ με τις εξής ενέργειες:

1. Αρνούμενη να προμηθεύσει βιομηχανική κρυσταλλική ζάχαρη στην NB.
2. Μειώνοντας τις τιμές για τη ζάχαρη λιανικής πώλησης σε τέτοιο βαθμό που το περιθώριο τιμών μεταξύ ζάχαρης για βιομηχανική χρήση και ζάχαρης για το λιανικό εμπόριο απέβη ανεπαρκές.

(1) Συλλογή ΔΕΚ 1966, σ. 299.

3. Πουλώντας ζάχαρη αποκλειστικά με τιμές «παράδοσης στον πελάτη».

4. Εφαρμόζοντας άνιση μεταχείριση εις βάρος της NB, αρνούμενη να την προμηθεύσει με ζάχαρη αποκλειστικά από ζαχαρότευτλα, ενώ άλλους αγοραστές τους προμήθευε αποκλειστικά με τέτοιου είδους ζάχαρη κατόπιν αιτήσεώς τους.

5. Προσφέροντας εκπτώσεις «Ομαδικής δέσμευσης».

ΠΑΥΣΗ ΤΩΝ ΠΑΡΑΒΑΣΕΩΝ - ΚΥΡΩΣΕΙΣ

(82) Η Επιτροπή θεωρεί ότι, λαμβάνοντας υπόψη το ολοκληρωμένο πρόγραμμα συμμόρφωσης που υιοθέτησε η BS και την υποδειγματική συμπεριφορά της από τότε που έλαβε τη γνωστοποίηση αιτιάσεων και προσωρινών μέτρων, δεν είναι αναγκαίο να διατάξει την παύση των παραβάσεων κατ' εφαρμογή του άρθρου 3 του κανονισμού αριθ. 17, διότι κατά την άποψη της Επιτροπής η BS με δική της πρωτοβουλία έπαυσε τις παραβάσεις αυτές. Η NB, προσφεύγουσα, συμφωνεί με την άποψη αυτή.

Θα πρέπει πάντως να σημειωθεί ότι η σοβαρότητα των υπό συζήτηση καταχρήσεων ήταν τέτοια ώστε πρέπει να επιβληθεί πρόστιμο για τις ενέργειες της BS στο παρελθόν. Για την επιβολή τέτοιων προστίμων είναι απαραίτητη μια επίσημη απόφαση της Επιτροπής.

ΚΥΡΩΣΕΙΣ

α) **Πρόστιμο**

(83) Σύμφωνα με το άρθρο 15 του κανονισμού αριθ. 17, οι παραβάσεις του άρθρου 86 είναι δυνατό να τιμωρηθούν με πρόστιμα ύψους μέχρι ενός εκατομμυρίου ECU ή μέχρι ποσοστού 10 % του κύκλου εργασιών που πραγματοποιήθηκε κατά την προηγούμενη διαχειριστική περίοδο της επιχειρήσεως, ανάλογα με το ποιο είναι το μεγαλύτερο ποσό. Η σοβαρότητα και η διάρκεια της παράβασης είναι στοιχεία που πρέπει να ληφθούν υπόψη.

(84) Τα στοιχεία δείχνουν ότι η BS έκανε κατάχρηση της δεσπόζουσας θέσης της με διάφορες σοβαρές ενέργειες. Αυτές οι καταχρήσεις αποσκοπούσαν όλες να παράγουν το ίδιο αποτέλεσμα. Δηλαδή να βλάψουν τη θέση ή ακόμα να απομακρύνουν εντελώς ένα νέο ανταγωνιστή στην αγορά.

Η BS επιθυμούσε, με τη συμπεριφορά της αυτή, να διατηρήσει ή να ενδυναμώσει τη δεσπόζουσα θέση της.

Στην πραγματικότητα, οι παραβάσεις αυτές αποσκοπούσαν να επιδράσουν αρνητικά στη δομή του ανταγωνισμού σε ένα σημαντικό μέρος της κοινής αγοράς. Επιπλέον, εάν η Επιτροπή δεν είχε απευθύνει στην BS τη γνωστοποίηση αιτιάσεων που οδήγησε στη δέσμευση από μέρους της BS, ένας ανταγωνιστής θα είχε απομακρυνθεί οριστικά από την αγορά.

(85) Βάσει των ανωτέρω, η Επιτροπή θεωρεί ότι θα έπρεπε να επιβάλει πρόστιμο στην BS. Στον καθορισμό του ύψους του προστίμου, η Επιτροπή δεν λαμβάνει υπόψη της μόνο την καταχρηστική συμπεριφορά της BS αλλά επίσης και τον υποδειγματικό τρόπο με τον οποίο αυτή συμπεριφέρθηκε μετά την παραλαβή της γνωστοποίησης αιτιάσεων και προσωρινών μέτρων.

(86) Καθώς η παρούσα απόφαση αφορά μόνον τις ενέργειες της BS στο παρελθόν, το πρόστιμο καθορίζεται λαμβάνοντας υπόψη το γεγονός ότι οι εν λόγω καταχρήσεις σημειώθηκαν την περίοδο η οποία αρχίζει από τότε που η NB άρχισε να συσκευάζει ζάχαρη για λιανική πώληση, μέχρι την υιοθέτηση από πλευράς BS της δεσμεύσεώς της και του προγράμματος συμμόρφωσης ΕΟΚ που ακολούθησε, δηλαδή μεταξύ Απριλίου 1985 και αρχές Αυγούστου 1986.

(87) Η πρακτική της Επιτροπής στον καθορισμό ενός προστίμου είναι να λάβει υπόψη της αν οι κανόνες του ανταγωνισμού της συνθήκης ΕΟΚ έχουν αναπτυχθεί επαρκώς ή όχι από αποφάσεις της Επιτροπής σε οποιοδήποτε ξεχωριστό τομέα [1]. Όπως διαπιστώνεται και παραπάνω, η Επιτροπή αποφασίζει ότι η BS, πουλώντας ζάχαρη αποκλειστικά σε τιμές παράδοσης στον πελάτη, έκανε κατάχρηση της δεσπόζουσας θέσης της, σύμφωνα με το άρθρο 86. Με την παρούσα απόφαση για πρώτη φορά η Επιτροπή ορίζει ότι η αποκλειστική τήρηση ενός συστήματος τιμών παράδοσης στον πελάτη από δεσπόζουσα εταιρεία είναι δυνατό, κατά το πνεύμα του άρθρου 86, να αποτελεί κατάχρηση της θέσης αυτής. Για το λόγο αυτό η Επιτροπή δεν επιβάλει πρόστιμο στην BS σχετικά με τη συγκεκριμένη κατάχρηση.

Όσον αφορά την πολιτική καθορισμού τιμών της BS, για τη ζάχαρη του λιανικού εμπορίου, η εταιρεία ισχυρίζεται ότι οι κανόνες ανταγωνισμού δεν είχαν επαρκώς εξελιχθεί ως προς το θέμα αυτό, όταν έλαβε χώρα η κατάχρηση, ώστε να δικαιολογείται η επιβολή σχετικού προστίμου. Η Επιτροπή θεωρεί ότι τέτοιες πρακτικές καθορισμού τιμών, υιοθετημένες με πρόθεση ή αναμενόμενο αποτέλεσμα την απομάκρυνση της NB από την αγορά ζάχαρης για το λιανικό εμπόριο είναι μορφές αρπακτικής πολιτικής που προβλέπονται σαφώς από το άρθρο 86 και, συνεπώς, θεωρεί ότι η BS εκ προθέσεως ή τουλάχιστον εξ αμελείας καταχράστηκε τη δεσπόζουσα θέση της στην περίπτωση αυτή. Η επιβολή ενός προστίμου είναι δικαιολογημένη. Η Επιτροπή πάντως δέχεται ότι οι διατάξεις σχετικά με μια τέτοια κατάχρηση έχουν διατυπωθεί λιγότερο σαφώς με τις αποφάσεις της Επιτροπής ή του Δικαστηρίου από ό,τι σχετικά με άλλες καταχρήσεις της BS, και έλαβε αυτό υπόψη της στον καθορισμό του προστίμου.

[1] Για παράδειγμα, βλέπε απόφαση 78/252/ΕΟΚ της Επιτροπής (IV/29.176 — Χάρτης Περγαμηνής, ΕΕ αριθ. L 70 της 13. 3. 1978, σ. 54, παράγραφος 83).

(88) Η Επιτροπή πάντως θεωρεί, όσον αφορά τις άλλες καταχρήσεις που περιγράφονται παραπάνω, ότι η BS τις επεχείρησε εκ προθέσεως ή τουλάχιστον εξ αμελείας. Περαιτέρω, οι κανόνες ανταγωνισμού της συνθήκης ΕΟΚ έχουν επαρκώς αναπτυχθεί σε προηγούμενες αποφάσεις της Επιτροπής και του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου, ή προκύπτουν με επαρκή σαφήνεια από τις διατάξεις της Συνθήκης της Ρώμης σε τομείς που αφορούν οι εν λόγω καταχρήσεις, ώστε να δικαιολογείται η επιβολή προστίμου γι' αυτές,

ΕΞΕΔΩΣΕ ΤΗΝ ΠΑΡΟΥΣΑ ΑΠΟΦΑΣΗ:

Άρθρο 1

Η British Sugar plc παρέβη το άρθρο 86 της συνθήκης ΕΟΚ, ακολούθωντας έναντι της Napier Brown τακτική η οποία είχε σκοπό να βλάψει την εμπορική δραστηριότητα της Napier Brown ή να εξασφαλίσει την αποχώρησή της από τη βρετανική αγορά ζάχαρης λιανικού εμπορίου ή αμφότερα, η τακτική δε αυτή αποτελούνταν από τα εξής βασικά στοιχεία.

1. Σιωπηρή άρνηση εφοδιασμού της Napier Brown με βιομηχανική κρυσταλλική ζάχαρη.
2. Μείωση των τιμών της για ζάχαρη λιανικού εμπορίου, τέτοια που το περιθώριο που υπήρχε μεταξύ των τιμών της British Sugar, για ζάχαρη λιανικού εμπορίου και ζάχαρη βιομηχανικής χρήσης, ήταν ανεπαρκές.
3. Προσφορά ζάχαρης αποκλειστικά βάσει συστήματος τιμών παράδοσης στον πελάτη.
4. Άνιση μεταχείριση της Napier Brown, αρνούμενη να της παράσχει ζάχαρη αποκλειστικά από ζαχαρότευτλα, ενώ άλλους αγοραστές τους προμήθευε με ζάχαρη αποκλειστικά από ζαχαρότευτλα κατόπιν αιτήσεώς τους.
5. Προσφορά εκπτώσεων «Ομαδική δέσμευση».

Άρθρο 2

Για τις περιγραφόμενες στο άρθρο 1 παραβάσεις επιβάλλεται πρόστιμο 3 εκατομμυρίων ECU στην British Sugar plc.

Το πρόστιμο θα πληρωθεί με κατάθεση

α) στον λογαριασμό αριθ. 59000204, Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, Βρυξέλλες (για πληρωμή σε ECU), Lloyds Bank plc, The Manager, Payments Section, Overseas Centre, Birmingham, PO box 63, 38a Paradise Street, Birmingham, B1 2AB, England, ή

β) στον λογαριασμό αριθ. 108 63 41, Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, (για πληρωμή σε λίρες στερλίνες), Lloyds Bank plc, Overseas Department, PO box 19, 6 Eastcheap, London EC3P 3AB, England,

εντός τριών μηνών από την ημερομηνία κοινοποίησης της παρούσας απόφασης. Μετά την παρέλευση τριών μηνών παράγονται αυτόματα τόκοι, υπολογιζόμενοι βάσει του επιτοκίου που εφαρμόζει το Ευρωπαϊκό Ταμείο Νομισματικής Συνεργασίας στις πράξεις του σε ECU την πρώτη εργάσιμη ημέρα του μήνα κατά τον οποίο εκδόθηκε η παρούσα απόφαση, προσαυξημένου κατά 3,5 εκατοστιαίες μονάδες, ήτοι 9,75 %.

Εάν η πληρωμή γίνει σε λίρες στερλίνες, η εφαρμοστέα τιμή συναλλάγματος θα είναι η ισχύουσα την προηγούμενη ημέρα της πληρωμής.

Άρθρο 3

Η παρούσα απόφαση απευθύνεται στην British Sugar plc, PO Box 26, Oundle Road, Peterborough PE2 9QV United Kingdom.

Η παρούσα απόφαση αποτελεί τίτλο εκτελεστό σύμφωνα με το άρθρο 192 της συνθήκης ΕΟΚ.

Βρυξέλλες, 18 Οκτωβρίου 1988.

Για την Επιτροπή

Peter SUTHERLAND

Μέλος της Επιτροπής